

**Duško DIMITRIJEVIĆ,
Ivana LAĐEVAC i
Mihajlo VUČIĆ¹**

UDK: 327.8:341.91:341.221.3(497)

Biblid 0025-8555, 64(2012)

Vol. LXIV, br. 4, str.442–478

Izvorni naučni rad

Oktobar 2012.

DOI: 10.2298/MEDJP1204442D

ANALIZA PREDUZETIH AKTIVNOSTI U OKVIRU SISTEMA UN U VEZI SA REŠAVANJEM PITANJA KOSOVA I METOHIJE

APSTRAKT

Nakon što je Savet bezbednosti internacionalizovao područje Kosova i Metohije 10. juna 1999. godine, usvojen je Ustavni okvir za privremenu samoupravu, kojim je definisan status južne srpske pokrajine kao nedeljive teritorijalne celine i „entiteta pod privremenom međunarodnom upravom. Ustavnim okvirom regulisan je značajan prenos državnih nadležnosti na privremene organe samouprave kroz koje je narod Kosova i Metohije trebalo da „uživa suštinsku autonomiju u okriva SR Jugoslavije”. Institucionalni pomaci međutim, nisu doveli do željenih rezultata na planu izgradnje zajedničkog demokratskog društva, već naprotiv, do urušavanja jugoslovenskog, pa potom i srpskog suvereniteta i do derogacije dotadašnjeg zakonodavnog sistema. Vremenom je takvo stanje doprinelo jednostranom proglašenju nezavisnosti tzv. Republike Kosova 17. februara 2008. godine. Analiza aktivnosti preduzetih na planu rešavanja kosovskog pitanja nakon jednostranog proglašavanja nezavisnosti upućuje na zaključak da bi pravedno statusno rešenje za srpsku pokrajinu trebalo tražiti pre svega, unutar mirovnog i bezbednosnog sistema Ujedinjenih nacija.

Ključne reči: Kosovo i Metohija, Ujedinjene nacije, Savet bezbednosti, rezolucija br. 1244, Ustavni okvir, međunarodna uprava, status.

---

1 Dr Duško Dimitrijević, viši naučni saradnik, direktor Instituta za međunarodnu politiku i privrednu, e-mail adresa: dimitrijevicd@diplomacy.bg.ac.rs; Mr Ivona Lađevac, istraživač saradnik, Institut za međunarodnu politiku i privrednu, e-mail: ivona@diplomacy.bg.ac.rs; Mihajlo Vučić, M.A., istraživač saradnik, Institut za međunarodnu politiku i privrednu e-mail: mihajlovucic@gmail.com.

Rad predstavlja deo naučnog projekta „Srbija u savremenim međunarodnim odnosima: Strateški pravci razvoja i učvršćivanja položaja Srbije u međunarodnim integrativnim procesima – spoljнополитички, међunarodни економски, правни и безбедносни аспекти”, finansiranog od strane Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Vlade Republike Srbije (evidencijski broj: 179029), a realizuje se u Institutu za međunarodnu politiku i privrednu u periodu od 2011. do 2014. godine.

UVODNE NAPOMENE

Nedosledna implementacija utvrđenih ciljeva međunarodne misije na Kosovu i Metohiji, vremenom je uzrokovala stanje u kome je došlo do proglašenja nezavisnosti južne srpske pokrajine, 17. februara 2008. godine. S obzirom da je Srbija imala sasvim ograničen manevarski prostor za političko delovanje povodom regulisanja kosovskog pitanja, a da je procena vladajuće političke elite bila da Srbija u Ujedinjenim nacijama uživa određene simpatije zbog principijelno izraženog stava o potrebi očuvanja teritorijalnog integriteta koji je sa dosta uvažavanja prihvaćen od zemalja takozvanog „Trećeg sveta”, potom od Rusije i Kine, dve stalne članice Saveta bezbednosti, kao i od određenog broja članica Evropske unije, koje su, zbog sličnih unutrašnjih problema bile uverenja kao i Srbija, doneta je odluka da se povodom navedenog čina jednostranog proglašenja nezavisnosti „Republike Kosova” potraži rešenje posredstvom Međunarodnog suda pravde kroz postupak davanja savetodavnog mišljenja.² Smatralo se naime, da se time spor oko Kosova i Metohije vraća u pravne okvire Ujedinjenih nacija, što *per se*, može imati posebnu težinu za sve države članice svetske organizacije koje teže da se krizne političke situacije opasne po mir i bezbednost rešavaju nekim od uobičajenih sredstava mirnog rešavanja sporova predviđenih članom 33. Povelje Ujedinjenih nacija, u koje *inter alia*, spada sudsko rešavanje pravnih sporova.³ Budući da se od savetodavnog

-
- 2 U političko-pravnoj borbi Srbije za očuvanjem teritorijalnog integriteta, stav ministra spoljnih poslova Jeremića neposredno pred pokretanje postupka pred Međunarodnim sudom pravde govori sam za sebe: „Oni koji su podržavali nezavisnost Kosova, kada su videli da to ne mogu da proguraju kroz Savet bezbednosti UN, odlučili su se da talasom priznavanja jednostrane nezavisnosti stvore situaciju u kojoj bi nezavisno Kosovo postalo strateška realnost. U tom cilju vršen je veoma snažan pritisak. Nosioci te politike sada su nervozni jer srpska diplomacija ostvaruje rezultate koje nisu očekivali i broj zemalja koje su priznale jednostrano proglašenu nezavisnost južne srpske pokrajine ostaje veoma ograničen. U septembru, na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija, institucionalizovaćemo tu većinu i onda ćemo biti u boljoj poziciji za nastavak diplomatske borbe. Nakon toga, pošto bi se pokazalo da će Kosovo ostati u pravno-političkom vakuumu, biće jasno da je neophodno kompromisno rešenje za ovaj problem i onda bi Srbija počela sa ostvarivanjem svog srednjoročnog cilja, a to je povratak za pregovarački sto”. Izjava ministra Jeremića: „Dugoročni cilj kompromisno rešenje za Kosovo”, http://www.mfa.gov.rs/Srpski/spopol/CI/KIM/070408_s.html, 15.6.2012.
- 3 Duško Dimitrijević, „Međunarodna uprava na teritoriji Kosova i Metohije”, *Pravni život*, 2006, tom IV, br. 12, str. 389–413; *Međunarodnopravno regulisanje teritorije država*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2008; Ivona Lađevac, Svetlana Đurđević-Lukić, Ana, Jović-Lazić, *Međunarodno prisustvo na Kosovu i Metohiji 1999–2009*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2010.

mišljenja Međunarodnog suda pravde očekivalo da bude u funkciji odbrane međunarodnog pravnog poretka, Srbija se obratila Sudu posredstvom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija koja je na osnovu člana 96, stav 1. Povelje, ovlašćena da pokrene predmetni postupak. Naime, prema članu 96. Povelje Ujedinjenih nacija i članu 65. Statuta Međunarodnog suda pravde, pravo da traže savetodavno mišljenje Međunarodnog suda pravde imaju organi i ustanove koje su na to ovlašćene u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija.⁴ To su pre svih, Generalna skupština i Savet bezbednosti, kao glavni organi svetske organizacije, koji mogu tražiti savetodavno mišljenje o bilo kojem pravnom pitanju, a potom tu su i drugi organi i specijalizovane agencije Ujedinjenih nacija koje se mogu obratiti Međunarodnom sudu pravde za savetodavno mišljenje o pravnim pitanjima iz okvira njihove delatnosti, ako ih pre toga ovlasti Generalna skupština.⁵

U pismu od 15. avgusta 2008. godine, upućenom Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, kome je pridodat memorandum, stalna misija Srbije pri svetskoj organizaciji prenela je zahtev Republike Srbije za uvršćenjem pitanja dobijanja savetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde na dnevni red 63. godišnjeg zasedanja Generalne skupštine povodom utvrđivanja, da li je jednostrana deklaracija o nezavisnosti Kosova u skladu sa međunarodnim pravom.⁶ Nakon toga, 17. septembra 2008. godine, Generalni komitet Ujedinjenih nacija objavio je svoj prvi izveštaj u kome je navedeni zahtev Srbije prihvaćen.⁷ Uz preporuku Generalnog komiteta, Generalna skupština uvrstila je zahtev Srbije u svoj dnevni red, da bi odmah zatim Srbija, 23. septembra, iznela i sopstveni nacrt rezolucije kojom se preko Generalne skupštine zahteva od Međunarodnog suda pravde savetodavno mišljenje.⁸ Na 22. plenarnoj sednici 63. zasedanja Generalne

4 Statut Međunarodnog suda pravde, član 65, stav 1, tekst je dostupan na sajtu Suda http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0#CHAPTER_IV 15.6.2012.

5 Bitan razlog za davanje savetodavnog mišljenja uglavnom se nalazi u činjenici da se međunarodne organizacije ne mogu pojavitи pre Sudom u sporu, već se u slučaju neslaganja pojedinih organa Ujedinjenih nacija ili grupa država članica izlaz traži u savetodavnom mišljenju Suda. Videti: Senad Ganić, „Osvrt na savetodavno mišljenje Međunarodnog suda pravde”, *Međunarodni problemi*, 2010, br. 4, str. 631.

6 A/63/195 of 22 August 2008.

7 A/63/250 of 17 September 2008.

8 A/63/L.2 of 23 September 2008. Rezolucije Generalne skupštine u sebi sadrže deklaraciju pravila ili principa međunarodnog prava. Iako nemaju obavezujuću snagu, pravila sadržana u rezolucijama obavezuju države. Osnov obaveznosti nije u rezoluciji kao samostalnom pravnom aktu, već u rezoluciji kao interpretativnom aktu, aktu kojim se tumače principi ili pravila pozitivnog međunarodnog prava, običajnog ili ugovornog karaktera. Videti: Milenko Kreća, *Međunarodno javno pravo*, Beograd, peto izdanje, 2011, str. 113.

skupštine od 8. oktobra 2008. godine, posle uvodne reči predsedavajućeg Migela Deskota (Miguel D'Escoto), predstavnicima država članica svetske organizacije obratio se Vuk Jeremić. Ministar spoljnih poslova Srbije izneo je reči ohrabrenja prisutnima povodom usvajanja predloga odluke: „Pitanje koje se postavlja potpuno je jasno i uzdržava se od zauzimanja bilo kakvih političkih pozicija po pitanju Kosova. Odgovor koji treba da usledi, u formi savetodavnog mišljenja, biće zasnovan na međunarodnom pravu, u skladu sa Statutom i Pravilnikom Međunarodnog suda pravde. Hajde da ga usvojimo i omogućimo Sudu da deluje slobodno i nepristrasno u okviru svojih nadležnosti. Mi smo uvereni da će Sud znati šta treba da učini i da uzme u obzir stavove svih zainteresovanih država članica i međunarodnih organizacija.”⁹ Budući da zasedanja Generalne skupštine po prirodi predstavljaju oblik stalne diplomatske konferencije ili instrumentalizovani oblik svetske politike kroz koji se očituje raspoloženje međunarodne zajednice i kroz koji se detektuju interesi država i vlada, bilo je lako zapaziti da će podršku srpskom zahtevu dati države koje se zalažu za poštovanje teritorijalnog integriteta suverenih i međunarodno priznatih država. U postupku glasanja pred Generalnom skupštinom učestvovalo je 157 država. Nacrt rezolucije Republike Srbije podržalo je 77, dok je 6 država bilo protiv. Ostale 74 države članice, bile su uzdržane. Protiv rezolucije Srbije glasale su Albanija, Maršalska ostrva, Mikronezija, Nauru, Palau i Sjedinjene Američke Države. Liberija, koja je bila prisutna tokom glasanja, nije se izjasnila u predviđenom vremenskom roku. Njen glas usledio je po zaključenju glasačkih kartica. Predstavnik Liberije naknadno se izjasnio da je protiv rezolucije, ali je predsedavajući odbio glas, te se zbog toga Liberija svrstala u zemlje koje nisu bile prisutne. Sa 92,7% validnih potvrđnih glasova, Miguel Deskoto proglašio je nacrt rezolucije Republike Srbije usvojenim.¹⁰ Generalna skupština Ujedinjenih nacija preko Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija uputila je potom zvaničan zahtev za dobijanje savetodavnog mišljenja Međunarodnom sudu pravde 9. oktobra 2008. godine. U pismu Generalnog sekretara pozvane su strane da u skladu sa članom 65. st. 2. Statuta prilože svu potrebnu dokumentaciju u vezi pitanja koje je upućeno

9 “Jeremić pozvao članice UN da podrže rezoluciju Srbije”, Videti Internet: <http://www.srbija.gov.rs/vesti/vest.php?id=95409>, 15.6.2012.

10 Iako je ovakav pozitivan ishod u Njujorku ocenjen u javnosti kao velika diplomatska pobeda Srbije, samo dan nakon usvajanja rezolucije Generalne skupštine, usledila su nova priznanja samozvane države Kosova od strane makedonske i crnogorske vlade, što je prouzrokovalo pogoršanje bilateralnih odnosa Srbije sa ovim susedima. Videti: A/63/PV.22. Internet: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/511/62/PDF/N1051162.pdf?OpenElement>, 15.6.2012.

Međunarodnom sudu pravde. Već 10. oktobra Registar Međunarodnog suda pravde izdao je saopštenje kojim se pozivaju sve ovlašćene države da u skladu sa članom 66. st. 1. Statuta pristupe Sudu, čime je formalno otpočela sudska procedura povodom davanja savetodavnog mišljenja.¹¹ Pitanje na koje je Sud trebalo da odgovori, a u skladu sa zahtevom sadržanim u Rezoluciji Generalne skupštine br. 63/3 od 8. oktobra 2008. godine, glasilo je: *Da li je jednostrana deklaracija o nezavisnosti privremenih institucija samouprave na Kosovu u skladu s međunarodnim pravom?*¹²

USVAJANJE MIŠLJENJA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE

U decembru 2009. godine u Sudu je počela višednevna usmena rasprava u kojoj je mišljenje o proglašenju nezavisnosti Kosova iznelo trideset delegacija, među kojima su bili i predstavnici kosovskih privremenih vlasti. Ocenu da je proglašenje nezavisnosti Kosova u suprotnosti sa međunarodnim pravom iznеле su Srbija, Kina, Rusija, Španija, Rumunija, Kipar, Argentina, Brazil, Vijetnam, Bolivija, Venecuela, Azerbejdžan i Belorusija. Suprotan stav su, uz kosovske predstavnike, iznеле Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija, Francuska, Nemačka, Holandija, Austrija, Norveška, Danska, Finska, Bugarska, Hrvatska,

11 "Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo", Order of 17 October 2008, *International Court of Justice Reports*, 2008, p. 409. Sud je doneo naredbu 17. oktobra 2009. godine, kojom je odlučio da Ujedinjene nacije i njene članice mogu dostaviti Sudu potrebne informacije u vezi sa predmetnim slučajem, ujedno utvrđujući i konkretnе rokove za dostavljanje pismenih izjašnjenja i to: 17. april 2009. godine za izjašnjenja u skladu sa članom 66. st. 2. Statuta; 17. jul 2009. godine za dostavljanje komentara na pismena izjašnjenja od strane država i organizacija u skladu sa članom 66. st. 6. Statuta. Sud je utvrdio da unutar navedenih rokova tvorci deklaracije o nezavisnosti o kojoj je reč u postupku pred Sudom takođe mogu dostaviti svoje pismene primedbe i stanovišta. Države koje su podnеле pismene podneske Sudu bile su: Češka Republika, Francuska, Kipar, Kina, Švajcarska, Rumunija, Albanija, Austrija, Egipat, Nemačka, Slovačka, Ruska Federacija, Finska, Poljska, Luksemburg, Libija, Velika Britanija, Sjedinjene Američke Države, Srbija, Španija, Islamska Republika Iran, Estonija, Norveška, Holandija, Slovenija, Litvanija, Japan, Brazil, Danska, Argentina, Azerbejdžan, Maldivi, Sjera Leone, Bolivija i Venecuela. Četrnaest država iznеле su i pismene komentare na podneske, i to: Francuska, Norveška, Kipar, Srbija, Argentina, Nemačka, Holandija, Albanija, Slovenija, Švajcarska, Bolivija, Velika Britanija, Sjedinjene Američke Države i Španija. Predstavnici privremenih institucija Kosova dali su takođe pismene podneske i komentare. Videti: Press Releases, International Court of Justice, 21 October 2008, No. 2008/36; 29 July 2009, No. 2009/27.

12 UNGA A/RES/63/3, 8/10/2008.

Albanija, Jordan i Saudijska Arabija.¹³ Međunarodni sud pravde usvojio je 21. jul 2010. godine, Odluku kojom je utvrdio da deklaracija o nezavisnosti Kosova od 17. februara 2008. godine, ne predstavlja kršenje međunarodnog prava.¹⁴ Odluku je podržalo 10 od 14 suda među kojima je i predsednik Suda, Hisaši Ovada (*Hisashi Owada*), iz Japana, sudije iz Jordana Ovn Ševket Al Kasavne (*Awn Shawkat Al-Khasawneh*), iz Sjedinjenih Američkih Država Tomas Burgental (*Thomas Buergenthal*), iz Nemačke Bruno Sima (*Bruno Simma*), iz Francuske Roni Abraham (*Ronnie Abraham*), sa Novog Zelanda Kenet Kit (*Kenneth Keith*), iz Meksika Bernardo Sepulveda Amor (*Bernardo Sepúlveda-Amor*), iz Brazila Antonio Augusto Kankado Trindad (*Antonio Augusto Cançado Trindade*) iz Somalije Abdulkavi Jusuf (*Abdulqawi Yusuf*), i iz Velike Britanije Kristofer Grinvud (*Christopher Greenwood*). Protiv Odluke bili su zamenik predsednika Suda Peter Tomka (*Peter Tomka*), iz Slovačke, potom sudije iz Sijera Leonea Abdul Koroma (*Abdul Koroma*), iz Maroka Muhamed Benun (*Mohamed Bennouna*), i iz Rusije Leonid Skotnjikov (*Leonid Skotnikov*). Sudija iz Kine, Ši Điujong (*Shi Jiuyong*), nije glasao.¹⁵

SADRŽAJ SAVETODAVNOG MIŠLJENJA

Iz analize savetodavnog mišljenja vidi se da je Međunarodni sud pravde, po utvrđivanju uslova za vršenje nadležnosti u predmetnom slučaju odlučivao o domašaju i značenju postavljenog pitanja. Iz obrazloženja savetodavnog mišljenja vidi se da se Sud pozvao na neke od ranijih slučajeva gde je pitanje bilo

13 Od 1. do 11. decembra 2009. godine, održana je usmena rasprava pred Međunarodnim sudom pravde. Želju da iznesu svoja stanovišta izrazile su: Albanija, Argentina, Austrija, Azerbejdžan, Bahrein, Bahrein, Belorusija, Bolivija, Brazil, Bugarska, Burundi, Kina, Hrvatska, Kipar, Danska, Finska, Francuska, Nemačka, Jordan, Laos, Holandija, Norveška, Rumunija, Ruska Federacija, Saudijska Arabija, Srbija, Španija, Velika Britanija, Sjedinjene Američke Države, Venecuela i Vjetnam. Videti: Press Release, International Court of Justice, 9 October 2009, No. 2009/29. Za tok rasprave videti Internet: <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=4&k=21&case=141&code=kos&p3=2>.

14 “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, Summary 2010/2, 22 July 2010.

15 Budući da nisu želeli komentarisati usvojenu Odluku o savetodavnom mišljenju, potpredsednik Suda Tomka i sudija Sima priložili su deklaracije uz savetodavno mišljenje, dok su sudije Koroma, Benun i Skotnjikov koji su glasali protiv Odluke, priložili svoja odvojena mišljenja (*dissenting opinions*). Sudije Kit, Sepulveda Amor, Kankado Trindad i Jusuf priložili su individualna mišljenja (*separate opinions*).

neadekvatno ili nejasno formulisano, odnosno gde je pitanje bilo jasno formulisano ali se nije striktno odnosilo na pravo zbog čega je Sud pre davanja savetodavnog mišljenja morao da utvrđuje pozadinu slučaja.¹⁶ Pitanje koje je postavila Generalna skupština Ujedinjenih nacija po shvatanju Međunarodnog suda pravde bilo je jasno formulisano. Pitanje je „usko i specifično”, jer se njime zahtevalo od Suda da pruži mišljenje: „Da li je deklaracija o nezavisnosti u skladu sa međunarodnim pravom?”. Njime se dakle nije tražilo preispitavanje pravnih posledica te deklaracije. U tom smislu, Sud se kretao u okvirima postavljenog zahteva (*non ultra petita*), pa je u vršenju svojih ovlašćenja prvo pristupio ispitivanju pravno relevantnih međunarodnih akata i državne prakse kako bi utvrdio da li postoji pravni osnov zabrane donošenja deklaracije o jednostranom proglašenju nezavisnosti.¹⁷ U zaključku savetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde izvodi se zaključak

-
- 16 “Interpretation of the Greco-Turkish Agreement of 1 December 1926 (Final Protocol, Article IV)”, Advisory Opinion, 1928, *Permanent Court of International Justice Reports*, Series B, No. 16; “Interpretation of the Agreement of 25 March 1951 between the WHO and Egypt”, Advisory Opinion, *International Court of Justice Reports*, 1980, p. 89, para. 35; “Application for Review of Judgement No. 273 of the United Nations Administrative Tribunal, Advisory Opinion”, *International Court of Justice Reports*, 1982, p. 348, para. 46. Međunarodni sud pravde se osvrnuo i na opaske nekih delegacija koje povodom značenja i domaćaja postavljenog pitanja podsetile Sud na slučaj kada se Generalni guverner Kanade obratio Vrhovnom суду Kanade povodom pitanja otcepljenja Kvibeka od Kanade. Tom prilikom Vrhovnom суду je bili upućeno pitanje: „Da li međunarodno pravo daje Nacionalnoj skupštini, zakonodavnom telu, ili vlasti Kvibeka pravo da jednostrano izvrše secesiju Kvibeka od Kanade? U tom pogledu, da li postoji pravo na samoopredeljenje unutar međunarodnog prava koje bi Nacionalnoj skupštini, zakonodavnom telu ili vlasti Kvibeka dalo pravo da jednostrano izvrše secesiju Kvibeka od Kanade?” Analizirajući navedeni slučaj Međunarodni sud pravde je utvrdio da je pred Vrhovnim sudom Kanade postaljeno sasvim jasno pitanje, da li postoji „pravo na secesiju” i da li postoji pravilo međunarodnog prava kojim se potvrđuje ovlašćenje nekog od pomenutih organa da secesiju izvrši? S druge strane, Međunarodni sud je podsetio da je pred njim postavljeno pitanje, da li je deklaracija o nezavisnosti u skladu sa međunarodnim pravom? Odgovor na postavljeno pitanje zavisice prema shvatanju Suda, od činjenice da li će u postupku biti utvrđeno da postoji ili ne postoji pravilo međunarodnog prava koje zabranjuje deklaraciju o nezavisnosti. Videti: “Reference by the Governor-General concerning Certain Questions relating to the Secession of Quebec from Canada”, *Supreme Court of Canada*, Judgment, 20 August 1998, *International Law Reports*, No 115, p. 536; (1998) 2 S.C.R. 217; “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 2010, paras. 55–56.
- 17 Savetodavno mišljenje podeljeno je na pet delova i to: 1) jurisdikcija i ovlašćenja; 2) domaćaj i značenje pitanja; 3) činjenično stanje; 4) pitanje, da li je deklaracija u skladu sa međunarodnim pravom i, 5) opšti zaključak.

da takva zabrana ne postoji, ali bez navođenja preciznog i široko prihvaćenog pravnog osnova.¹⁸ S obzirom na sadržaj usvojenog savetodavnog mišljenja, proizilazi da se Međunarodni sud pravde nije bavio ispitivanjem opravdanosti razloga koji su doveli do unilateralnog proglašenja nezavisnosti Kosova. Sud nije raspravljao o pitanjima legalnosti posledica tog jednostranog čina, niti je raspravljao o postojanju državnosti Kosova i pravnim efektima njegovog međunarodnog priznanja. Još manje se Sud bavio meritumom spora koji postoji između Srbije i privremenih kosovskih institucija o pitanjima poput, mogućnosti ostvarivanja prava na samoopredeljenje Albanaca sa Kosova i Metohije odnosno, o mogućnosti

-
- 18 S obzirom kako je mišljenje definisano, čini se da je pomenutim pristupom Sud pribegao tehnicu tzv. *površinskog otklanjanja sporu*. Naime, u situaciji kada u međunarodnoj zajednici postoji široka podeljenost oko pitanja koja su obuhvaćena sporom, a od njihovog rešavanje zavisi status velikog broja članova međunarodne zajednice, Sud po pravilu ne ulazi u sruštinu spora, već samo naizgled rešava spor. U jurisprudenciji Međunarodnog suda pravde bilo je više takvih slučajeva, ali je svakako najpoznatiji slučaj oko rešavanja pitanja zakonitosti upotrebe nuklearnog oružja u oružanim sukobima i zakonitosti pretnje i upotrebe nuklearnog oružja. Sud je pred sobom imao jasno postavljeno pitanje, „Da li je pretnja upotreboom ili sama upotreba sile putem nuklearnog oružja u bilo kojim okolnostima dozvoljena unutar međunarodnog prava?“. Budući da u međunarodnoj zajednici nije postojao konsenzus po ovom pitanju kojim bi se podržao stav o postojanju opšte zabrane pretnje ili upotrebe sile nuklearnim oružjem, Sud se odlučio da izrekne sledeće mišljenje: „a) Ne postoji običajno ili ugovorno međunarodno pravilo niti posebno ovlašćenje koje dozvoljava upotrebu ili pretnju nuklearnim oružjem; b) Ne postoji običajno ili ugovorno međunarodno pravilo ili odgovarajuća opšta zabrana pretnje ili upotrebe nuklearnog oružja; c) Upotreba sile ili pretnje nuklearnim oružjem suprotna je pravilu iz člana 2. st. 4. Povelje i protivzakonita je ako ne ispunjava uslove iz odredbe člana 51. Povelje; d) Upotreba sile ili pretnje nuklearnim oružjem mora biti u skladu sa međunarodnim pravom koje se koristi u oružanim sukobima posebno sa pravilima i principima humanitarnog prava, a takođe i sa posebnim obavezama iz ugovora i drugih izvora koji se odnose na nuklearno naoružanje; d) Sledi iz napred navedenog da je upotreba ili pretnja nuklearnim oružjem generalno suprorna pravilima međunarodnog prava oružanih sukoba i principima i pravilima humanitarnog prava. Međutim, u postojećoj fazi razvoja međunarodnog prava, i s obzirom na činjenice koje su mu na raspolaganju, Sud ne može zaključiti definitivno, da li je upotreba nuklearnog oružja legalna ili ne u ekstremnim situacijama samoodbrane kada je u pitanju opstanak države; f) Međutim, postoji obaveza da se u dobroj nameri pristupi pregovorima o razoružanju u pogledu svih aspekata i unutar striktne i efektivne međunarodne kontrole.“ Na pomenuti način, Sud je „otklonio spor“ ne rešavajući sustinski pitanje koje bilo predmet spora (*Judicium in merito*). Videti: “Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons”, Advisory Opinion, International Court of Justice Reports, 1996, p. 226; Terry Gill, “The Nuclear Weapons Advisory Opinion of the International Court of Justice and the Fundamental Distinction Between the *Jus ad Bellum* and the *Jus in Bello*”, *Leiden Journal of International Law*, 12, 1999, pp. 613–624; Marti Koskeniemmi, “Faith, Identity and the Killing of the Innocent: International Lawyers and Nuclear Weapons”, *Leiden Journal of International Law*, 10, 1997, p. 142.

otcepljenja južne srpske pokrajine od Srbije. Kako su navedena pitanja prevazilazila okvir pitanja postavljenog unutar zahteva Generalne skupštine, Sud je svu pažnju usmerio na utvrđivanje činjenica o legalnosti deklaracije o nezavisnosti Kosova. Krećući se isključivo u navedenom pravcu, Međunarodni sud pravde prihvatio je stanovište da deklaracija o jednostranom proglašenju nezavisnosti ne mora biti u direktnoj koliziji sa međunarodnim pravom ukoliko su njome utvrđuju navedena prava. Drugim rečima, Međunarodni sud pravde potvrdio je, da je, „sasvim moguće da određeni akt, kao što je deklaracija o jednostranom proglašenju nezavisnosti, ne vreda međunarodno pravo, gde nema potrebe vršenja prava koje je njime dodeljeno.”¹⁹

U analizi mišljenja, potrebno je osvrnuti se na deo obrazloženja koji se odnosi na domete opšteg međunarodnog prava.²⁰ Sud je tako ustanovio da je tokom 18., 19. i početkom 20. veka, bilo brojnih primera unilateralnog proglašenja nezavisnosti, kojima su se države često žestoko protivile. Ponekad je proglašenje nezavisnosti dovelo do stvaranja nove države, ponekad nije. Ni u jednom slučaju u državnoj praksi međutim, deklarativno proglašenje nezavisnosti nije se smatrao suprotnim međunarodnom pravu. Naprotiv, delovanje država u ovom periodu upućuje da međunarodno pravo nije zabranjivalo deklaracije o proglašenju nezavisnosti.²¹ U drugoj polovini 20. veka, međunarodno pravo na samopredelenje razvijalo je se u pravcu ostvarivanja prava na nezavisnost naroda na nesamoupravnim područjima i naroda izloženih stranoj subjugaciji, dominaciji i eksploraciji. Mnoge države nastale su kao rezultat korišćenja ovog prava. Međutim, bilo je i primera proglašenja nezavisnosti van ovoga konteksta.

19 U paragrafu 56. Odluke, Međunarodni sud pravde primećuje da se zahtevom od njega nije tražilo zauzimanje stava da li međunarodno pravo potvrđuje ovlašćenje Kosova da unilateralno proglaši nezavisnost ili, *a fortiori*, da međunarodno pravo generalno potrđuje da entiteti unutar države imaju pravo da se otcepe od nje. To bi svakako bilo moguće i takav akt kao što je deklaracija o nezavisnosti ne bi bila u suprotnosti sa međunarodnim pravom bez potrebe izvršavanja prava koje je njime dodeljeno. Sud još primećuje i da je priupitan da li mišljenje da li je deklaracija u skladu sa međunarodnim pravom, a ne da li međunarodno pravo zabranjuje jednostrane deklaracije o nezavisnosti.

20 “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 2010, paras. 79–84.

21 Sud na navedenom mestu zanemaruje primere državnih akcija koje jasno ukazuju na protivljenje navedenim jednostranim aktima, poput primera građanskog rata veodenog u Americi u 19. veku. Utisak je da se Sud koncentriše samo da utvrdi nepostojanje izričitih izjava da su proglašenja nezavisnosti u neskladu sa međunarodnim pravom. Stoga i rečenica da „praksa država sve to vreme jasno navodi na zaključak da međunarodno pravo ne sadrži zabrane deklaracija nezavisnosti”.

Delovanje država u ovim i drugim slučajevima nije upućivalo na zaključak da je došlo do nastanka novih pravila međunarodnog prava koja bi zabranjivala deklaracije o proglašenju nezavisnosti. Podsećajući da princip teritorijalnog integriteta predstavlja značajan deo međunarodnog pravnog poretku koji je zaštićen Poveljom Ujedinjenih nacija, Rezolucijom br. 2625 (XXV) Generalne skupštine koja odražava običajno međunarodno pravo (tzv. Deklaracija o principima međunarodnog prava o prijateljskim odnosima i saradnji među državama u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija), kao i u Završnom aktu Helsiške konferencije o bezbednosti i saradnji u Evropi od 1. avgusta 1975. godine (član IV), Međunarodni sud pravde zaključuje da je, „domaćaj principa teritorijalnog integriteta ograničen u sferi međudržavnih odnosa”.²² Iako primećuje da je Savet bezbednosti osuđivao pojedinačna proglašenja nezavisnosti, Sud nalazi da je ovaj organ Ujedinjenih nacija uvek donosio ocenu u svetu konkretne situacije koja je postojala u vreme proglašavanja nezavisnosti. Za nelegalnost tih akata Sud nalazi da ne proizilaze iz unilateralne prirode proglašenja, „već iz činjenice da su proglašenja bila, ili bi bila, vezana za nezakonitu upotrebu sile ili druga flagrantna kršenja normi opštег međunarodnog prava, naročito onih peremptornog karaktera (*jus cogens*)”. Jasno je otuda, zašto u kontekstu deklaracije o nezavisnosti Kosova, Savet bezbednosti nije zauzeo ovakav stav, jer s obzirom na prirodu donetih odluka, zabranu unilateralnih deklaracija o proglašenju nezavisnosti nije bilo moguće izvesti iz dotadašnje prakse Saveta bezbednosti.²³ U nastavku, Međunarodni sud pravde konstatiše da nije neophodno odgovoriti na pitanje da li izvan konteksta nesamoupravnih teritorija i naroda izloženih stranom podjarmljivanju, dominaciji i eksploraciji, međunarodno pravo dopušta delu stanovništva postojeće države da se otcepi od te države, ili, da

22 U članu 2, tačka 4. Povelje UN navodi se: „Sve članice se u svojim međunarodnim odnosima uzdržavati od pretnje silom ili upotrebe sile protiv teritorijalnog integriteta ili političke nezavisnosti bilo koje države, ili od bilo čega drugog što nije saglasno s ciljevima Ujedinjenih nacija”. Videti: “Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua” (Nicaragua v. United States of America), Merits, Judgment, *International Court of Justice Reports*, 1986, pp. 101–103, paras. 191–193.

23 Generalno posmatrajući, ovo je najproblematičniji stav u argumentaciji Međunarodnog suda pravde. Sud smatra da se proglašenja nezavisnosti, ukoliko se tiču odnosa unutar samo jedne države, ne smeju tretirati kao zabranjena, što omogućava svakom secesionističkom pokretu u svetu da sproveđe u delo svoje zamisli nekažnjeno. Međutim, pojedine zemlje, pre svega velike sile, odmah su se ogradile od ovakvog pristupa. Velika Britanija je na primer iznela stav da je „Kosovo jedinstven slučaj. Njegova nezavisnost proističe iz posebnih činjenica. To ne omogućava obrazac za secesiju na drugim mestima”. Isto tako i ministar spoljnih poslova Kosova izjavio je da je „Kosovo, kako je Sud rekao, jedinstven i poseban slučaj”. Videti: Hurst Hanum, „Savetodavno mišljenje o Kosovu: Propuštena mogućnost ili pehar pun otrova?”, *Leiden Journal of International Law*, 24, 2011, p. 156.

li međunarodno pravo dopušta, uslovno rečeno, „secesiju iz nužde” (*remedial secession*) i, ukoliko dopušta, pod kojim uslovima. Sud podseća da je Generalna skupština tražila od njega samo mišljenje o tome, da li je proglašenje nezavisnosti u skladu sa međunarodnim pravom. Iz rasprave o domaćaju prava na samoopredeljenje i postojanju prava na „secesiju iz nužde”, Sud je izveo zaključak da se ista odnose i na pravo na otcepljenje od države. Ovo pitanje izvan je okvira pitanja koje je postavila Generalna skupština. Da bi odgovorio pravilno na postavljeno pitanje, neophodno bi bilo da je Sud utvrdio, da je proglašenjem nezavisnosti prekršeno opšte međunarodno pravo ili da je povređen *lex specialis* ustanovljen Rezolucijom br. 1244 Saveta bezbednosti iz 1999. godine. Konačno, iz navedenih razloga, Međunarodni sud pravde zauzeo je stanovište da u opštem međunarodnom pravu ne postoji zabrana usvajanja deklaracija o proglašenju nezavisnosti. Sledstveno tome, Sud je zaključio da proglašenje nezavisnosti Republike Kosova od 17. februara 2008. godine, nije narušilo opšte međunarodno pravo.²⁴ Nakon zauzimanja ovog stava, Međunarodni sud pravde pozabavio se odgovorom na pitanje; „Da li deklaracija o nezavisnosti krši Rezoluciju Saveta bezbednosti br. 1244 i Ustavni okvir za samoupravu na Kosovu?”²⁵ Pomenuta dilema predstavljala je prethodno pravno pitanje u analizi predmetnog slučaja. Za Rezoluciju br. 1244 bilo je jasno da ima nedvosmisleno međunarodnopravni karakter. Rezoluciju je usvojio Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija, 10. juna 1999. godine, na osnovu Glave VII Povelje Ujedinjenih nacija, i ona kao pravni akt jasno nameće međunarodnopravne obaveze. Primećujući da su propisi UNMIK-a, uključujući Uredbu br. 2001/9, kojom je objavljen Ustavni okvir, usvojena od strane Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara na osnovu ovlašćenja utvrđenih Rezolucijom br. 1244, Sud zaključuje da Ustavni okvir „crpi svoj legitimitet iz obavezujućeg karaktera Rezolucije br. 1244, dakle, iz međunarodnog prava” i da po tom osnovu, „poseduje međunarodna pravna svojstva”.²⁶ Ustavni okvir istovremeno funkcioniše i kao deo specifičnog pravnog poretku, stvorenog u skladu sa Rezolucijom br. 1244, koji je primenjiv samo na Kosovu i čiji je cilj tokom prelazne faze uspostavljene Rezolucijom br. 1244, regulisanje pitanja koja bi inače spadala u okvir unutrašnjeg, a ne međunarodnog prava. Uredba br. 2001/9 počinje

24 “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 2010, para. 84.

25 Ibidem, paras. 85–121.

26 „Ustavni okvir za privremenu samoupravu na Kosovu od 20. maja 2001. godine”, UNMIK/URED/2001/20. Tekst je priložen uz nacrt Uredbe UNMIK-a br. 2001/9, 15. maj 2001. godine. Internet: <http://www.ian.org.yu/kosovo-info/srpski/dokumenta.htm> 20/01/2006.

izjavom da je Ustavni okvir kreiran „u cilju razvijanja suštinske samouprave na Kosovu, koja čeka konačno rešenje, kao i zbog uspostavljanja privremenih institucija samouprave u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj oblasti, kroz učešće građana Kosova na slobodnim i fer izborima.“ Ustavni okvir je, dakle, nastao kao deo pravnog sistema ustanovljenog za kosovsku privremenu upravu tokom prelazne faze. Institucije koje je privremena uprava stvorila Ustavnim okvirom ovlašćene su da donose odluke koje su na snazi u tom pravnom sistemu. Konkretno, Skupština Kosova ovlašćena je da donosi pravne akte koji imaju snagu zakona u okviru tog sistema, ali su ti akti uvek uslovljeni jednim višim autoritetom Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Činjenica je, da Rezolucija br. 1244 Saveta bezbednosti i Ustavni okvir poveravaju Specijalnom predstavniku Generalnog sekretara značajna nadzorna ovlašćenja nad privremenim institucijama samouprave. Takođe je činjenica i da su Rezolucija br. 1244 i Ustavni okvir bili na snazi na datum proglašenja nezavisnosti, 17. februara 2008. godine. U tački 19. Rezolucije br. 1244 izričito se navodi da se, „međunarodno civilno prisustvo i snage bezbednosti ustanovljavaju za početni period od 12 meseci, uz produženje po isteku tog perioda, osim u slučaju da Savet bezbednosti ne odluci drugačije“. Nikakva odluka koja menja Rezoluciju br. 1244 nije doneta na sednici Saveta bezbednosti od 18. februara 2008. godine, kada se prvi put raspravljalo o deklaraciji o proglašenju nezavisnosti, niti na bilo kojoj narednoj sednici. Rezolucija br. 1244 i Ustavni okvir ne sadrže klauzulu o njenom ukidanju. Budući da je Ustavni okvir sasvim specifičan pravni izvor, jer se primenjuje samo na Kosovu, a njegov cilj je, da se u prelaznom periodu utvrđenom u Rezoluciji br. 1244, uređuju pitanja koja su uobičajeno predmet uređivanja unutrašnjeg, a ne međunarodnog prava, Sud je zaključio da se Ustavnim okvirom i Rezolucijom br. 1244 „konstituiše međunarodno pravo primenjivo na Kosovu na 17. februar 2008. godine“. Uz navedeno, Sud je konstatovao još i da Specijalni predstavnik Generalnog sekretara i dalje obavlja svoju funkciju na Kosovu, te da Generalni sekretar Ujedinjenih nacija i dalje predaje periodične izveštaje Savetu bezbednosti, kao što nalaže odredba iz tačke 20. Rezolucije br. 1244. Pre nego što je nastavio sa daljim pravnim tumačenjem navedenih akata, Sud je primetio da nekoliko činjenica ima značaj prilikom interpretacije odluka Saveta bezbednosti. Prvo, Sud nalazi da pravila tumačenja ugovora predviđena u odredbama članova 31. i 32. Bečke konvencije o pravu ugovora iz 1969. godine, mogu da posluže kao opšte smernice u tumačenju odluka Saveta bezbednosti. Drugo, Sud ipak pravi distinkciju između odluka Saveta bezbednosti i ugovora smatrajući da se u tumačenju odluka Saveta bezbednosti moraju uzeti u obzir i drugi faktori. Sud je podsetio da rezolucije Saveta bezbednosti donosi jedan kolektivni organ i da se njihov nacrt stvara kroz sasvim drugačiji proces od procesa koji se koristi u sklapanju ugovora. Rezolucije su proizvod

procesa propisanog u članu 27. Povelje, i njihov konačni tekst predstavlja stanovište Saveta bezbednosti kao glavnog izvršnog organa svetske organizacije. Štaviše, rezolucije Saveta bezbednosti mogu biti obavezujuće za sve države članice i to, nezavisno od toga da li su članice učestvovale u njihovom formulisanju ili ne.²⁷ Na kraju, Sud konstatuje i da tumačenja rezolucija Saveta bezbednosti mogu da zahtevaju širu analizu izjava predstavnika država članica Saveta bezbednosti, potom drugih rezolucija Saveta bezbednosti ili analizu delovanja relevantnih organa Ujedinjenih nacija i država na koje se rezolucije odnose. Prilikom tumačenja pravnog domaćaja Rezolucije br. 1244 Saveta bezbednosti, Sud je konstatovao da se njene odredbe moraju interpretirati u svetu opštih principa navedenih u Aneksima br. 1. i br. 2, jer prema tekstu Rezolucije Savet bezbednosti: „Odlučuje da će se političko rešavanje kosovske krize zasnivati na opštim načelima Aneksa 1, i kako je dodatno razrađeno u načelima i ostalim zahtevanim elementima iz Aneksa 2. Ti opšti principi doneti su radi sмирivanja kosovske krize, i zato, što bi njihovom primenom bilo okončano nasilje i represija na Kosovu, a potom i što bi se njima lakše uspostavila prelazna uprava. Takođe, Rezolucijom br. 1244 bude trebalo bi ostvariti i dugoročno rešenje, odnosno, „politički proces u pravcu uspostavljanja privremenog okvirnog političkog sporazuma koji bi obezbedio značajnu samoupravu na Kosovu, uzimajući u potpunosti u obzir Sporazum iz Rambujea i načela suvereniteta i teritorijalnog integriteta Savezne Republike Jugoslavije i ostalih država u regionu, te demilitarizaciju Oslobođilačke vojske Kosova.”²⁸ Dalje Sud podseća i da se u tački 10. Preambule Rezolucije br. 1244 isto tako spominje suverenitet i teritorijalni integritet Savezne Republike Jugoslavije. S obzirom da je istakao glavne karakteristike Rezolucije br. 1244, Sud je primetio i da su tri odlike te Rezolucije relevantne za razumevanje njenog krajnjeg cilja i svrhe. *Prvo*, Rezolucija br. 1244 uspostavlja civilno i bezbednosno prisustvo na Kosovu i Metohiji sa punim civilnim i političkim autoritetom i isključivom odgovornošću za administrativnu upravu. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je, 12. juna 1999. godine, izložio Savetu bezbednosti svoj preliminarni operativni koncept organizacije civilnog prisustva na Kosovu i Metohiji (UNMIK). Nešto pre toga, Specijalni predstavnik Generalnog sekretara objavio je Uredbu UNMIK br. 1999/1, koja je stupila na snagu 10. juna 1999. godine, na dan usvajanja Rezolucije br. 1244. Prema ovoj Uredbi „sva zakonodavna i izvršna vlast na Kosovu, uključujući

27 “Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970)”, Advisory Opinion, *International Court of Justice Reports*, 1971, p. 54, para. 116.

28 Rezolucija br. 1244 Saveta bezbednosti od 10. juna 1999. godine, Aneks br. 1, princip br. 6; Aneks br. 2, tačka 8.

i pravosuđe”, poverena je UNMIK-u a posredstvom Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara svetske organizacije.²⁹ Rezolucija br. 1244 zajedno sa Uredbom UNMIK br. 1999/1, derogirala je tada važeći pravni poredak na teritoriji Kosova i Metohije i uspostavila je međunarodnu teritorijalnu administraciju. Iz pomenutog razloga, uspostavljanje civilnog i bezbednosnog prisustva na Kosovu u skladu sa Rezolucijom br. 1244 moralo bi se prema rezonu Međunarodnog suda pravde razumeti kao vanredna mera u civilnom, političkom i bezbednosnom smislu, koja je uvedena radi rešavanja krize prisutne na tom području 1999. godine. Drugo, rešenje iz Rezolucije br. 1244 *in concreto*, predstavlja uvođenje međunarodne teritorijalne uprave. Rešenje je doneto s humanitarnim ciljem – da bi se omogućila stabilizacija Kosova i Metohije i da bi se uspostavio osnovni nivo javnog reda na području zahvaćenom krizom. Navedeni zaključak proizilazi iz teksta Rezolucije br. 1244 koji se, u drugoj tački Preambule, poziva na Rezoluciju br. 1239 Saveta bezbednosti od 14. maja 1999. godine, a kojom Savet bezbednosti izražava, „veliku zabrinutost zbog humanitarne krize na Kosovu i okruženju”. Prioriteti koji su naznačeni u tački 11. Rezolucije br. 1244 dalje se razrađuju u tzv. četiri principa, i to: 1) prelazna civilna administracija; 2) humanitarni poslovi; 3) izgradnja institucija i, 4) obnova. Odgovornost za navedena četiri ključna problema ustupljena je različitim međunarodnim organizacijama i agencijama, što ukazuje da je namera za usvajanje Rezolucije br. 1244, bila *inter alia*, i u stabilizaciji i rekonstrukciji Kosova i Metohije. Prelazna kosovska administracija ustanovljena je da bi se privremeno suspendovalo vršenje vlasti Srbije koje je proisticalo iz kontinuirane suverenosti nad teritorijom. Svrha pravnog režima uspostavljenog Rezolucijom br. 1244 bila je dakle u tome da se uvede, organizuje i nadgleda razvoj lokalnih institucija samouprave na Kosovu pod zaštitom privremenog međunarodnog prisustva. Treće, Sud je našao da Rezolucija br. 1244 ustanovljava isključivo privremeni režim nad područjem Kosova i Metohije. Otuda se ne može tvrditi da se njome uspostavlja trajni institucionalni okvir na kosovskoj teritoriji. Rezolucija je prema shvatanju Suda ovlastila UNMIK da olakša postizanje sporazumnog rešenja o budućem statusu Kosova, bez prejudiciranja ishoda pregovaračkog procesa. Sledstveno proizilazi da je cilj i svrha Rezolucije br. 1244 bilo uvođenje privremenog, vanrednog pravnog režima koji je zamenio srpski

29 „Uredba UNMIK-a br. 1999/1 od 25. jula 1991. godine o ovlašćenjima privremene uprave na Kosovu”, UNMIK/URED/1999/1; „Amandmani na Uredbu br. 1999/1 od 12. decembra 1999. godine, o ovlašćenjima privremene uprave na Kosovu”, UNMIK/URED/1999/25; „Amandmani na Uredbu br. 1999/1 od 27. septembra 2000. godine, o ovlašćenjima privremene uprave na Kosovu”, UNMIK/URED/2000/54, Internet: <http://www.unmikonline.org-serbian/regulations/index.htm> 01/01/2006.

pravni poredak, pored toga što ga je nominalno čuao, s ciljem stabilizacije Kosova. Konačno, Sud je zaključio da je sve to urađeno na privremenoj osnovi.³⁰

U daljem obrazloženju savetodavnog mišljenja, Međunarodni sud pravde bavi se pitanjem: „Da li je deklaracija o proglašenju nezavisnosti u skladu sa Rezolucijom br. 1244 Saveta bezbednosti i pratećim merama“?³¹ Prvo što Sud čini u odgovoru na ovo pitanje je, da se okreće preispitivanju Rezolucije br. 1244 Saveta bezbednosti i mera koje su donete na osnovu nje, a u pogledu utvrđivanja postojanja konkretne zabrane proglašenja nezavisnosti primenjive na one koji su deklaraciju o nezavisnosti od 17. februara 2008. godine, doneli. U tom smislu, Sud prethodno utvrđuje identitet tvoraca deklaracije o nezavisnosti Kosova. Tako, posebnu pažnju posvećuje pitanju, da li je deklaracija o nezavisnosti od 17. februara 2008 godine, predstavlјala akt „Skupštine Kosova“, jedne od privremenih institucija samouprave koje su uspostavljene na osnovu odredbi Glave 9. Ustavnog okvira, ili je deklaracija o nezavisnosti usvojena od onih koji su delovali u drugom svojstvu. U tom smislu Sud nalazi da su na otvaranju sednica od 17. februara 2008. godine, predsednik Skupštine i premijer Kosova pomenuli Skupštinu Kosova i Ustavni okvir. Međutim, Sud smatra da se deklaracija o nezavisnosti mora posmatrati u širem kontekstu, uvezši u obzir događaje koji su prethodili deklaraciji, a posebno događaje vezane za takozvani „proces uređenja konačnog statusa“. Rezolucija br. 1244 uglavnom se odnosila na uspostavljanje privremenog okvira za kosovsku samoupravu. Iako se u vreme usvajanja Rezolucije očekivalo da će konačni status Kosova proizilaziti iz, ili da će biti razvijen unutar okvira uspostavljenog Rezolucijom, konkretni oblik, a posebno ishod procesa uređenja konačnog statusa, Rezolucija br. 1244 ostavila je kao otvoreno pitanje. S tim u vezi, stav 11, a posebno tačke (d), (e) i (f), bave se pitanjem konačnog statusa, utoliko što UNMIK-u stavljaju u odgovornost da „olakša politički proces uređenja budućeg statusa Kosova, imajući u vidu Sporazum iz Rambujea“ i da, „u konačnoj fazi, kontroliše prenos vlasti sa kosovskih privremenih institucija na institucije uspostavljene političkim sporazumom“. U daljem toku obrazloženja, može se zapaziti da Sud dolazi do spoznaje da su tvorci deklaracije o nezavisnosti imali u vidu da su pregovori o konačnom statusu propali i da je nastupio presudni momenat za budućnost Kosova. Dok se u Preambuli deklaracije o nezavisnosti tvorci pozivaju na, „godine međunarodno podržanih pregovora između Beograda i Prištine o pitanju našeg budućeg političkog statusa“, u samom tekstu deklaracija se smešta u

30 “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 2010, paras. 94–100.

31 Ibidem, paras. 101–121.

kontekst „propalih pregovora o konačnom statusu”, utoliko što ističe da, „nijedno obostrano prihvatljivo rešenje statusa nije bilo moguće”³² Sud dalje utvrđuje da su tvorci deklaracije naglasili svoju odlučnost da „reše” pitanje statusa Kosova i da pruže narodu Kosova „jasnu sliku njihove budućnosti”.³³ Pomenuti rečnik nagovještava nameru tvoraca deklaracije o nezavisnosti da ne deluju unutar standardnog okvira privremene samouprave na Kosovu, već da deluju u pravcu proglašenja samostalnosti Kosova kao „nezavisne i suverene države”. Dakle, tvorci deklaracije o nezavisnosti nisu nameravali da nezavisnost stupi na snagu u pravnom poretku stvorenom u prelaznoj fazi, niti je to moglo da se desi. Naprotiv, tvorci nisu delovali, niti su nameravali da deluju u svojstvu institucije stvorene i ovlašćene da deluje u okviru tog pravnog porekta, već su imali nameru da usvoje meru čiji je značaj, odnosno efekat izvan tog porekta. Pomenuti zaključak nameće se i zbog činjenice da su tvorci deklaracije pokušali da ispune međunarodne obaveze Kosova, pre svega one koje je stvorio UNMIK i da su izričito i svečano proglašili da Kosovo staje uz druge države prema obavezama navedenim u deklaraciji.³⁴ Nasuprot ovom pristupu, unutar Ustavnog okvira, sva pitanja vezana za spoljne poslove Kosova bila su isključivo u nadležnosti Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara. U nastavku obrazloženja, Međunarodni sud pravde navodi da određene odlike teksta deklaracije i okolnosti njenog usvajanja takođe nameću isti zaključak. Nigde se u originalnom tekstu na albanskom (koji je jedini autentični tekst) ne spominje da je deklaracija delo Skupštine Kosova. Reči „Skupština Kosova” pojavljuju se samo u zaglavljima engleskog i francuskog prevoda, koji se nalaze u dosijeu dostavljenom od strane Generalnog sekretara. Jezik deklaracije razlikuje se od jezika koji u donošenju zakona koristi Skupština Kosova, utoliko što u prvom pasusu stoji: „Mi, demokratski izabrani lideri našeg naroda...”, dok se u aktima Skupštine Kosova koristi treće lice jednine. Štaviše, procedura koja je korišćena u vezi sa deklaracijom razlikuje se od one koju praktikuje Skupština Kosova u donošenju propisa. Konkretno, deklaraciju su potpisali svi prisutni, uključujući i predsednika Kosova, koji nije član Skupštine Kosova. Zapravo, samooslovljavanje osoba koje su usvojile deklaraciju sa, „demokratski izabrani lideri našeg naroda”, neposredno prethodi samom proglašenju nezavisnosti u tekstu, „ovim proglašavamo Kosovo nezavisnom i suverenom državom”.³⁵ Trebalo bi na ovom mestu uočiti i da deklaracija nije dostavljena Specijalnom predstavniku Generalnog sekretara radi

32 Tačka 10. i tačka 11. Preamble Rezolucije br. 1244 Saveta bezbednosti od 10. juna 1999. godine.

33 Ibidem, tačka 13. Preamble.

34 Deklaracija o nezavisnosti Republike Kosova od 17. februara 2008. godine, stavovi 9. i 12, Internet: http://www.mfa-ks.net/repository/docs/Dek_Pav_s.pdf.

objavljujivanja u Službenom glasniku. Sud stoga izvodi zaključak da je reakcija Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara u tom pogledu mogla biti od velikog uticaja. Ustavni okvir ovlašćuje Specijalnog predstavnika da kontroliše i, u određenim okolnostima, poništi mere koje usvoje privremene institucije samouprave na Kosovu. Neoglašavanje Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara povodom deklaracije o nezavisnosti od 17. februara 2008. godine, navodi na zaključak da on nije smatrao da je deklaracija delo institucija privremene samouprave, te da deklaracija nije usvojena kako bi stupila na snagu u pravnom poretku za koji je on odgovoran. Iz prakse proizilazi da je Specijalni predstavnik Generalnog sekretara svakako imao obavezu da reaguje na postupke Skupštine Kosova za koje nađe da su *ultra vires*. Sud je prihvatio da je u izveštaju Generalnog sekretara o misiji privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu i Metohiji, koji je predat Savetu bezbednosti 28. marta 2008. godine, konstatovano da je: „Skupština Kosova održala zasedanje na kojem je usvojena deklaracija o nezavisnosti, kojom se Kosovo proglašava nezavisnom i suverenom državom”.³⁵ Kako se radilo o standardnom periodičnom izveštaju o aktivnostima UNMIK-a, s ciljem informisanja Saveta bezbednosti, njegova svrha nije bila sadržana u analizi deklaracije, niti je njegov cilj bio da osvetli svojstava onih koji su deklaraciju usvojili. Povodom pitanja: „Da li su tvorci deklaracije o nezavisnosti prekršili Rezoluciju br. 1244 ili prateće mere donete na osnovu nje”, Sud je zauzeo stav da je suštinski cilj Rezolucije br. 1244 Saveta bezbednosti bio stvaranje prelaznog režima na Kosovu, sa perspektivom kanalisanja dugoročnog političkog procesa kojim bi se odredio njegov konačni status. Rezolucija nije sadržala odredbe o konačnom statusu Kosova ili o uslovima za postizanje tog statusa. U tom pogledu, Sud je zapazio da je aktuelna praksa Saveta bezbednosti pokazala da u situacijama kada Savet bezbednosti odluči da uspostavi restriktivne uslove za trajni status neke teritorije, ti uslovi su po pravilu specificirani u relevantnim rezolucijama. *A contrario*, prema Rezoluciji br. 1244, Savet bezbednosti nije zadržao pravo uređenja konačnog statusa Kosova, niti se izjašnjavao o uslovima za postizanje tog statusa. Dakle, Rezolucija br. 1244 ne prethodi objavi deklaracije o nezavisnosti od 17. februara 2008. godine, budući da ta dva instrumenta funkcionišu na različitim nivoima: za razliku od Rezolucije br. 1244, deklaracija o nezavisnosti predstavlja pokušaj određivanja konačnog statusa Kosova. Potom, što se tiče pitanja adresata Rezolucije br. 1244, kao što je pre pomenuto, Rezolucija postavlja opšti okvir za „razmeštanje međunarodnih civilnih i bezbednosnih snaga na Kosovu pod okriljem Ujedinjenih nacija”. Rezolucija se uglavnom bavi propisivanjem obaveza i

35 Ibidem, stav 1.

36 United Nations Doc. S/2008/211, para. 3.

ovlašćenja za članice Ujedinjenih nacija, kao i za organe Ujedinjenih nacija, poput Generalnog sekretara i njegovog Specijalnog predstavnika.³⁷ U tekstu Rezolucije br. 1244 nema indicija da je Savet bezbednosti imao namjeru da nametne, izuzev već pomenutih i druge posebne obaveze za delovanje ili zabranu delovanja tim drugim organima. S tim u vezi, podseća Sud da nije bilo neobično da Savet bezbednosti postavlja zahteve i drugim akterima, pored država članica Ujedinjenih nacija i međunarodnih organizacija. Određeni broj rezolucija Saveta bezbednosti, usvojenih pre Rezolucije br. 1244 sadržao je zahteve upućene *eo nomine*, albanskim liderima na Kosovu. Međutim, takvih i sličnih obraćanja kosovsko-albanskom rukovodstvu i drugim akterima, osim pomalo uopštenog obraćanja „svim zainteresovanim stranama” nema u tekstu Rezolucije br. 1244. U obrazloženju savetodavnog mišljenja Sud iznosi i stav da bi prilikom tumačenja rezolucija Saveta bezbednosti, bilo neophodno utvrditi u svakom posebnom slučaju za koga je Savet bezbednosti nameravao da stvori obavezujuće pravne obaveze, a imajući u vidu sve relevantne okolnosti. Jezik Rezolucije mogao bi biti važan pokazatelj toga. Pristup koji je Sud iskoristio u odnosu na obavezujući efekat rezolucija Saveta bezbednosti je *mutatis mutandis*, takođe relevantan. U tom kontekstu, Sud podseća na svoju prethodnu izjavu: „Jezik rezolucije Saveta bezbednosti mora se pažljivo analizirati pre nego što se donese zaključak o njenom obavezujućem efektu. Što se tiče prirode ovlašćenja propisanih članom 25, pitanje, da li su ovlašćenja korišćena utvrđivaće se u svakom posebnom slučaju uzimajući u obzir uslove sadržane u rezoluciji koja se tumači, potom raspravu koja je do njih dovela, relevantne odredbe Povelje Ujedinjenih nacija, i uopšte, sve okolnosti koje mogu da doprinesu utvrđivanju pravnih posledica rezolucije Saveta bezbednosti.”³⁸ S obzirom na sve napred navedeno, Sud nije mogao da prihvati argument da Rezolucija br. 1244 sadrži zabranu proglašenja nezavisnosti obavezujuću za tvorce deklaracije o nezavisnosti, niti da se takva zabrana može izvesti iz jezika Rezolucije, shvaćene u pomenutom kontekstu, a imajući u vidu njen cilj i svrhu. Jezik Rezolucije br. 1244 može otuda biti u najboljem slučaju dvosmislen. Svrha i cilj Rezolucije, kao što je detaljno obrazloženo, bili su sadržani u uspostavljanju privremene administracije na Kosovu, bez odgovora na pitanje uređenja konačnog statusa. Tekst Rezolucije objašnjava da će, „glavne dužnosti međunarodnog civilnog prisustva biti (...),

37 Uporediti stavove 3, 5, 6, 7, 9, 10. i 11. Rezolucije br. 1244 Saveta bezbednosti od 10. juna 1999. godine.

38 “Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970)”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 1971, p. 53, para. 114.

organizovanje i nadgledanje razvoja privremenih institucija demokratske i autonomne samouprave do političkog rešenja”.³⁹ Izraz „političko rešenje”, koji se često navodilo u izlaganjima pred Međunarodnim sudom pravde, ne može da promeni navedeni zaključak. Prvo, izraz se pominjao u kontekstu nabranja dužnosti međunarodnog civilnog prisustva to jest, Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara na Kosovu i UNMIK-a, ali ne i drugih aktera. Drugo, kao što pokazuju različita viđenja ovog problema koja su izložena pred Sudom, izraz „političko rešenje” podleže različitim interpretacijama. Otuda, Sud zaključuje da se ovaj deo Rezolucije br. 1244 ne može razumeti na način da sadrži zabranu proglašenja nezavisnosti, namenjenu tvorcima deklaracije o nezavisnosti od 17. februara 2008. godine. Stoga, Rezolucija br. 1244 i nije sprečavala tvorce deklaracije da donešu jednostrani akt kojim proglašavaju nezavisnost od Republike Srbije. Dakle, zaključuje Sud, deklaracija o nezavisnosti nije prekršila Rezoluciju br. 1244 Saveta bezbednosti.⁴⁰ Osvrćući se na pitanje: „Da li je deklaracija o nezavisnosti od 17. februara 2008. godine, prekršila Ustavni okvir uspostavljen pod okriljem UNMIK-a”, Sud konstatiše da deklaraciju o nezavisnosti od 17. februara 2008. godine, nisu donele privremene institucije samouprave, niti je planirano da ona stupi na snagu u okviru pravnog poretku unutar kojeg su delovale te privremene institucije, te stoga, ni tvorci deklaracije o nezavisnosti nisu bili ograničeni Ustavnim okvirom uspostavljenim da reguliše ovlašćenja, dužnosti i delovanje

39 Uporediti stav 11(c) Rezolucije br. 1244 Saveta bezbednosti od 10. juna 1999. godine.

40 Izričući ovakvo mišljenje, Sud se uglavnom poveo za obrazloženjima velikih sila koje su priznale nezavisnost Kosova još pre početka usmene rasprave. Velike sile uglavnom su navodile razloge koji su išli u prilog neprimenjivosti Rezolucije br. 1244 na deklaraciju o nezavisnosti, *inter alia*: 1) Rezolucija uređuje samo privremenu upravu na Kosovu, a ne njegov konačni ili stalni položaj; 2) Rezolucija ne stvara međunarodnopravnu obavezu zabrane objavljivanja (proglašenja) deklaracije o nezavisnosti ili proglašenja takve deklaracije nevažećom, jer da takvu obavezu stvara, Savet bezbednosti bi sprečio donošenje kosovske deklaracije, što bi učinio na jasan i nedvosmislen način, u tekstu svoje rezolucije, kako je postupio u Rezoluciji br. 787 iz 1992. godine, a u vezi s Republikom Srpskom; 3) Rezolucija br. 1244 ne samo da ne sprečava kosovsku deklaraciju nezavisnosti nego je, štaviše, pretpostavlja, a što proizlazi iz aneksa Rezolucije br. 1244, Sporazuma iz Rambujea i izraza „volje naroda” Kosova, kao jednog od osnova za rešavanje pitanja konačnog statusa Kosova; 4) Rezolucija br. 1244 ne predstavlja smetnju donošenju kosovske deklaracije nezavisnosti već kada je prvi put pregovarački proces bio iscrpljen. Dakle, pošto je Rezolucija br. 1244 važila za vreme trajanja privremenog režima na Kosovu, proglašenjem nezavisnosti Kosova kojim je uspostavljen konačan i trajan statusa Kosova, Rezolucija br. 1244 prestala je da važi. Videti: „Mišljenje Harolda Hongdžu Koha (*Harold Hongju Koh*), pravnog savetnika Stejt departmenata Sjedinjenih Američkih Država”, Internet: <http://photos.state.gov/libraries/kosovo/821-serbian.pdf/ICJSerbian.pdf>, 15.6.2012.

privremenih institucija samouprave. U nastavku Međunarodni sud zaključuje da deklaracija o nezavisnosti nije narušila Ustavni okvir. Konačno, dajući opšti zaključak uz savetodavno mišljenje, Međunarodni sud pravde podseća na svoju raniju konstataciju kojom potvrđuje da: „Deklaracija o nezavisnosti doneta 17. februara 2008. godine, nije prekršila opšte međunarodno pravo, Rezoluciju br. 1244 Saveta bezbednosti i Ustavni okvir”. U skladu sa navedenim, „usvajanje deklaracije nije prekršilo nijedan primenjivi princip međunarodnog prava.”⁴¹

AKTIVNOSTI NA REŠAVANJU KOSOVSKOG PITANJA NAKON OBJAVLJIVANJA MIŠLJENJA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE

Nakon objavljanja mišljenja Međunarodnog suda pravde, već 26. jula 2010. godine, usvojena je u Narodnoj skupštini: „Odluka o nastavku aktivnosti Republike Srbije u odbrani suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Srbije”, a povodom savetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde.⁴² U tački 4. Odluke navodi se da: „Narodna skupština izražava podršku Vladi u procesu podnošenja rezolucije u Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija, čije bi usvajanje otvorilo put da se kroz pregovore dođe do kompromisnog rešenja za Kosovo i Metohiju.” U tekstu predloga nacrta rezolucije namenjenog Generalnoj skupštini, Narodna skupština stavlja naglasak na principe zabrane jednostrane secesije i obaveznog mirnog rešavanja sporova u odnosima između subjekata međunarodnog prava. Njen najvažniji deo glasi: „Svesna da nije postignut dogovor između strana o posledicama jednostranog proglašenja nezavisnosti Kosova od Srbije, vodeći računa o činjenici da jednostrana secesija ne može biti prihvatljiv način za rešavanje teritorijalnih pitanja, prima na znanje Savetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde doneto 22. jula 2010. godine, o tome da li je jednostrano proglašenje nezavisnosti Kosova u skladu sa međunarodnim pravom, poziva strane da pronađu uzajamno prihvatljivo rešenje za sva otvorena pitanja putem mirnog dijaloga, u interesu mira, bezbednosti i saradnje u regionu, odlučuje da uključi u privremeni dnevni red zasedanja

41 “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 2010, para. 122. Iako su zahtev Srbije za dobijanje savetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde podržale Kina i Rusija, ali i niz drugih politički značajnih zemalja poput Indije i zemalja Pokreta nesvrstanosti, nakon objavljanja savetodavnog mišljenja neke države manje političke snage bile su pod jakim transatlantskim uticajem, pa su priznale „nezavisnost Kosova”. Prema aktuelnom stanju, oko devedeset država priznalo je nezavisnost Kosova.

42 *Službeni glasnik RS*, broj 18/2010.

Generalne skupštine tačku pod nazivom: „Dalje aktivnosti posle donošenja savetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde o tome da li je jednostrano proglašenje nezavisnosti Kosova u skladu sa međunarodnim pravom.”⁴³ Dan posle usvajanju navedenog predloga rezolucije, stalni predstavnik Republike Srbije pri Ujedinjenim nacijama, uputio je pismo Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.⁴⁴ U pismu se ističe da je, ocena Republike Srbije da je Sud, s obzirom na obim pitanja o kome je trebalo da se izjasni, imao sužen pristup. Posledica takvog pristupa vidljiva je u mišljenju Suda koje niti podržava stav Prištine da je Kosovo država niti stav Beograda da je jednostrana deklaracija nezavisnosti jedinstven slučaj. Pri tome, Sud je bio izričit kada je naglasio da se

-
- 43 Predlog nacrta rezolucije Republike Srbije međutim, nije odgovarao silama koje su priznale Kosovo. Tako je, primera radi, ambasador Velike Britanije u Beogradu Stiven Vordsvort, odmah po objavljinju vesti da je Srbija podnela predlog rezolucije Republike Srbije međutim, nije odgovarao silama koje su priznale Kosovo. Tako je, primera radi, ambasador Velike Britanije u Beogradu Stiven Vordsvort, odmah po objavljinju vesti da je Srbija podnela predlog rezolucije Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija, izjavio, da je tekst srpske rezolucije neprihvatljiv, te da je Evropska unija iznenadena potezom Srbije zbog čega poziva Beograd da se vrati na konsultacije sa Evropskom unijom o tekstu rezolucije. „Moram istaći da su konsultacije sa Evropskom unijom bile sastavni deo procesa donošenja rezolucije od samog njenog idejnog začeća, ali se jedan deo srpske Vlade verovatno na svoju ruku odlučio da pokuša da progura nešto samostalniju verziju”. Britanski ambasador nije ostavio mesta sumnji kako njegova zemlja doživjava potez Srbije i izjavio je da, ukoliko svaka strana nastavi odvojeno da radi na rezoluciji, „možemo da završimo na terenu konfrontacije”. I američka ambasada u Beogradu reagovala je na sličan način: „Smatramo da je žalosno što se Srbija nije uključila u ozbiljne konsultacije pre nego što je podneta svoju rezoluciju s ciljem da postigne konsenzus o tekstu koji bi moglo da podrže sve zainteresovane strane”. Ubrzo zatim, šef diplomatičke Nemačke, Gvido Vestervele dao je oštar komentar da je, „nezavisnost Kosova realnost i da je geografska mapa jugoistočne Evrope trajno promenjena”. Ovim je Srbiji jasno stavljanu do znanja da Evropska unija očekuje od Beograda da ublaži tekst rezolucije o Kosovu, koji je Srbija podnela Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija. Britanski ministar spoljnih poslova Vilijam Hejg dao je u tom smislu i upozoravajuću izjavu da, „za Srbiju ne bi bilo dobro da doživi neuspeh na glasanju na Generalnoj skupštini”. On je dodaо i da, „sa druge strane, kada bi rezolucija dobila većinu u Ujedinjenim nacijama, to ne bi dobro uticalo na odnose sa Evropskom unijom.” Hejg je zatim zatražio od Beograda da kao „najbolji kompromis” povuče predlog rezolucije upućen Ujedinjenim nacijama. Zbog jakog pritiska spoljnog faktora, Srbija je ubrzo izmenila tekst prvobitnog nacrta rezolucije upućenog Generalnoj skupštini, izbacivši iz nacrta odredbu o budućim pregovorima o statusu pokrajine, zadržavši s druge strane, stav da je jednostrana secesija neprihvatljiva kao način sticanja teritorijalnog suvereniteta Kosova.
- 44 Pismo stalnog predstavnika Republike Srbije, Feodora Starčevića, pri Ujedinjenim nacijama, Generalnom sekretaru UN upućeno 27. jula 2010. godine. Internet, <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Kos%20A%2064%20876.pdf>, 02/08/2012.

savetodavno mišljenje ne bavi posledicama jednostrane deklaracije o nezavisnosti, kao ni pravosnažnoću pravnih efekata priznanja Kosova od strane trećih država. Kada je reč o autorima pomenute deklaracije, Sud je ocenio da su nju usvojila „lica koja su delovala sa kapacetetom predstavnika naroda Kosova”.⁴⁵ Takvim pristupom stvoren je opasan presedan na koji bi se u budućnosti mogli pozivati separatistički pokreti širom sveta. Bilo koja grupa mogla bi tvrditi kako deluje u ime dela naroda teritorije u pitanju, ne uzimajući u obzir ko je po pravu nadležan za to.⁴⁶ S druge strane, Sud je zauzeo stanovište da pitanje statusa Kosova još uvek nije rešeno, ocenjujući da je jednostrana deklaracija o nezavisnosti, zapravo, pokušaj da se odredi konačni status. Na taj način, po oceni Suda, politički proces rešavanja ovog pitanja odstupio bi od načina predviđenog Rezolucijom br. 1244. Za Sud nema sumnje da Rezolucija br. 1244 i Ustavni okvir za Kosovo koji je doneo Specijalni predstavnik ostaju na snazi do dalnjeg. To se odnosi i na funkciju Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara koji će nastaviti da vrši svoju funkciju.⁴⁷ U krajnjoj liniji to znači da Kosovo ostaje pod međunarodnom upravom. Kako je Međunarodni sud pravde ograničen da rešava pravne sporove između država, a da je u pogledu davanja savetodavnih mišljenja njegova uloga dosta sužena osim ukoliko od organa i ustanova koje su mu se obratile nije prihvaćena obaveza njihovog izvršavanja, Sud je istakao da Generalna skupština ima sasvim legitiman interes da dalje raspravlja o ovom pitanju i njegovim posledicama. Praktično je ovakav pristup ostavio mogućnost za tumačenje da slučaj Kosova nije zatvoren, već da je prepušten Generalnoj skupštini, kao jednom od glavnih organa Ujedinjenih nacija koji ima mogućnost njegovog daljeg rešavanja. U skladu sa navedenim, Republika Srbija je izrazila uverenje da će predstojeća debata u Generalnoj skupštini biti usredsređena na posledice i moguće uticaje akata jednostrane nezavisnosti na međunarodni sistem. S tim u vezi, Srbija je zauzela stanovište da jednostrani pokušaji secesije ne smeju biti priznati po

45 Ibidem.

46 Ovakav pristup Srbiji bio je logičan, jer je u svetu u tom trenutku postojalo (a i danas postoji), mnoštvo latentnih secesionističkih područja od Tibeta, Tajvana, Severnog Kipra, Kvebeka, Katalonije, Baskije, Flandrije i Valonije, Transilvanije i Dobrudže, Pridnestrovlja, Kašmira i Kalistana, Kurdistana, Nagorno Karabaha, Južne Osetije, Abhazije, Tamila, Darfura, Cijapasa, do Severne Irske, Škotske, Sardinije, Sicilije, Grenlanda, Farskih ostrva, Ostrva Man, i drugih regiona gde žive manjine i autohtone zajednice koje teže ka otcepljenju ili većem stepenu autonomije.

47 “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 2010, paras. 91, 92.

automatizmu. Problem secesionizma mora se rešavati putem miroljubivog dijaloga koji ima za cilj pronalaženje rešenja prihvatljivog za sve strane. To je način da se izbegnu opasni presedani kojima bi se dao legitimitet secesionizmu u međunarodnoj zajednici. Konačno, savetodavno mišljenje Međunarodnog suda pravde od 22. jula 2010. godine, nije dalo odgovor na glavna pitanja koja su otvorena jednostranim proglašenjem nezavisnosti.

Naredni korak koji je Republika Srbija preduzela odnosio se na podnošenje nacrta rezolucije o Kosovu koji je razmatran na 64. zasedanju Generalne skupštine. Nacrt je, kao što je napred navedeno, „uzeo u obzir” savetodavno mišljenje i „pozivao je sve strane da pronadu prihvatljivo rešenje za goruća pitanja, te da to postignu mirnim putem i dijalogom”.⁴⁸ U cilju pronalaženja rešenja, Srbija je izrazila spremnost na otvoren dijalog pod okriljem Evropske unije, uz učešće Ujedinjenih nacija. Srbija je, takođe, tražila i da se u dnevni red Generale skupštine uvrsti rasprava o daljim aktivnostima posle mišljenja Međunarodnog suda pravde o tome, da li je jednostrano proglašenje nezavisnosti Kosova u skladu sa međunarodnim pravom? Na redovnom zasedanju Saveta bezbednosti, početkom avgusta 2010. godine, prilikom podnošenja redovnog izveštaja, šef UNMIK-a, Lamberto Zanijer, rekao je da mišljenje Međunarodnog suda pravde označava početak nove faze u odnosima Beograda i Prištine, „početak konstruktivnog dijaloga”.⁴⁹ Na istom zasedanju ministar inostranih poslova Republike Srbije, Vuk Jeremić, ponovio je da Sudu zamera isuviše tehnički pristup, ali da je od ključnog značaja to, što teritorija Kosova ostaje pod mandatom Ujedinjenih nacija. Govoreći o nacrtu rezolucije koji je Srbija podnela, rekao je, da je osnovni cilj utvrđivanje pravca kretanja u rešavanju ovog pitanja nakon dobijenog mišljenja Suda.⁵⁰ Kada je reč o očekivanim pregovorima između Beograda i Prištine, Jeremić je istakao da nema savršenog rešenja, ali da se mora naći finalno rešenje koje bi za obe strane bilo prihvatljivo. U tom cilju, potrebno je da obe strane rade kako bi doprinele konsolidaciji regionala, što znači da bi pregovori trebalo da traju sve dok se ne postigne kompromisno rešenje.⁵¹ Međutim, pod uticajem Evropske unije, Srbija je odustala od pominjanja statusa u rezoluciji, ali je naglasila da osuđuje jednostrano otcepljenje koje „ne može biti prihvatljiv način za rešavanje teritorijalnih problema”. Tako izmenjen tekst rezolucije usvojen je konsenzusom u Generalnoj

48 United Nations General Assembly, Serbian draft resolution, UNGA A/64/L.65, 27 July 2010, Internet, www.un.org/en/ga/64/resolutions.shtml, 02/08/2012.

49 United Nations, Security Council, 6367th meeting, Tuesday, 3 August 2010, 3 p.m., New York, S/PV.6367, p. 3.

50 Ibidem, p. 7.

51 Ibidem, p. 8.

skupštini 9. septembra 2010. godine.⁵² Na 65. zasedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija održane 25. septembra 2010. godine, predsednik Srbije, Boris Tadić, istakao je, da je Srbija spremna da se, u dobroj veri uključi u pregovore pod okriljem Evropske unije i izrazio je nadu da će za Kosovo biti pronađeno obostrano prihvatljivo rešenje.⁵³ Istovremeno je naglasio da, kada je u pitanju stav o jednostrano proglašenoj nezavisnosti, pozicija Srbije ostaje nepromenjena. Takva pozicija temelji se na međunarodnom pravu, ali i mišljenju Suda u skladu sa kojim Kosovo ostaje pod upravom Ujedinjenih nacija kako to predviđa Rezolucija br. 1244. Povodom pregovora, predsednik Srbije je naveo da obe strane moraju pokazati strpljenje u pronalaženju rešenja prihvatljivog za sve, a preuslov za to je izgradnja poverenja. Istakao je da postoji veliki broj nerešenih pitanja, da je neka

-
- 52 General Assembly GA/10980, Sixty-fourth General Assembly Plenary 120th Meeting (PM), Adopting Consensus Resolution, General Assembly Acknowledges World Court Opinion on Kosovo, Welcomes European Union Readiness to Facilitate Process of Dialogue, 9 September 2010, Internet, <http://www.un.org/News/Press/docs/2010/ga10980.doc.htm>. Ppredstavnica Sjedinjenih Američkih Država pri Ujedinjenim nacijama, izrazila je punu podršku usvojenoj rezoluciji i ponovila je stav Vašingtona da je Kosovo jedinstven slučaj i nikako presedan: „Ova rezolucija u skladu je sa snažnom podrškom koju Sjedinjene Države pružaju nezavisnosti Kosova i njegovom teritorijalnom integritetu i suverenitetu. Sada je došlo vreme da ceo region kreće napred, a Srbija i Kosovo da pokrenu novu fazu u međusobnim odnosima, usmerenu na zajedničku budućnost unutar Evropske unije”. Predstavnik Turske, još jedne od zemalja koje su priznale nezavisno Kosovo, izrazio je uvažavanje za korake koje je Srbija preduzela podnoseći ovaku rezoluciju: „Srbija je važan igrač i partner u regionu kada je reč o rešavanju suštinskih pitanja i obezbeđivanju trajnog mira i stabilnosti na Balkanu”, rekao je turski diplomat na Ist riveru, naglašavajući važnost predstojećeg dijaloga Beograda i Prištine, kao jedinog održivog puta za postizanje obostranog razumevanja. Svoje viđenje uloge Srbije imao je i diplomatski predstavnik Albanije: „Drago nam je što je Republika Srbija odlučila da povuče prethodni kontroverzni i destruktivni tekst rezolucije koji bi samo suzio ciljeve Generalne skupštine i naškodio međunarodnoj konsolidaciji Republike Kosovo”, izjavio je albanski diplomat u Ujedinjenim nacijama. Sa druge strane predstavnici naših tradicionalnih saveznika u borbi koju vodimo u Ujedinjenim nacijama ostali su na konzervativnim, uzdržanim pozicijama. Predstavnik Rusije u Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija naglasio je da načelni stav njegove zemlje po pitanju Kosova ostaje nepromenjen: „Rusija je čvrsto uverena da Rezolucija br. 1244 u potpunosti važi i dalje i da je još uvek obavezujuća za sve kao međunarodnopravna osnova za rešavanje problema Kosova. A Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija i dalje pripada vodeća uloga u nalaženju rešenja za kosovski problem”. Kina je, pak, naglasila da i dalje smatra da je za rešavanje kosovskog pitanja najbolje rešenje da zainteresovane strane putem dijaloga dođu do obostrano prihvatljivog rešenja i to u okvirima relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti svetske organizacije.
- 53 General Assembly of the United Nations General Debate: 65th Session, Serbia, H.E. Mr. Boris Tadić, President, 25 September, 2010.

veoma teško rešiti, ali je izrazio nadu da to nije nemoguće ukoliko se sve vreme uzima u obzir „stvarno stanje na terenu”. Ukoliko bi se ta važna činjenica zanemarila ili bi čak došlo do upotrebe oružja s ciljem da se stanje na terenu promeni, to bi istog trenutka značilo i prekid pregovora. U narednom obraćanju Savetu bezbednosti, oktobra 2010. godine, Generalni sekretar Ujedinjenih nacija, pozdravio je usvajanje rezolucije u Generalnoj skupštini uz posebne izraze zadovoljstva što je njeno usvajanje rezultat dogovora između Srbije i Evropske unije. Na taj način stvoreni su uslovi da se ceo region približi evropskoj perspektivi. Takođe je izrazio očekivanja da će, otpočinjanjem dijaloga, početi nova faza u kojoj će se izgraditi poverenje između strana i pronaći rešenje koje je preduslov za učvršćivanje mira, stabilnost i pomirenje na Kosovu i u regionu. Generalni sekretar je istakao i da će Ujedinjene nacije pružati punu podršku pregovorima u kojima će posredovati Evropska unija.⁵⁴ U izveštaju se između ostalog konstatuje i da odluka Međunarodnog suda pravde nije imala uticaj na status UNMIK-a. UNMIK je ostvario odličnu saradnju sa drugim međunarodnim posrednicima u dijalogu Beograda i Prištine, kao što su OEBS i EULEKS. Saradnja je bliska pogotovo sa snagama bezbednosti Ujedinjenih nacija na Kosovu (KFOR) na planu održavanja mira i stabilnosti. Ujedinjene nacije ostale su prisutne na Kosovu i Metohiji i poklanjaju pažnju rešavanju njegovog statusa, ali glavnу moć na terenu dobila je misija Evropske unije za vladavinu prava.⁵⁵

Pad koalicione vlade na Kosmetu i vanredni izbori koji su usledili krajem 2010. godine, usporili su početak dijaloga između Beograda i Prištine. Ipak, održano je nekoliko pripremnih sastanaka pod pokroviteljstvom Evropske unije, što je Generalni sekretar u svom redovnom izveštaju Savetu bezbednosti od 28. januara 2011. godine, pozdravio kao stvar, „od suštinskog značaja po saradnju u procesu” izražavajući nadu da će se takva praksa uspešno nastaviti.⁵⁶ U

54 United Nations Security Council, Distr.: General 29 October 2010, Original: English, Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2010/562, pp. 12, etc.

55 Iz navedenog se primećuje da Ujedinjene nacije i dalje figuriraju u procesu dijaloga kao strana koja daje podršku naporima da se dođe do diplomatskog rešenja spornih pitanja. Međutim, svetska organizacija više nije stožer ovih pregovora, niti ima moć da daje odlučujući podsticaj Beogradu i Prištini da krenu u određenom pravcu. Kako i sam Generalni sekretar na nekoliko mesta u svom izveštaju ističe, sve aktivnosti Ujedinjenih nacija u bliskoj su sprezi sa delovanjem Evropske unije, a svetska organizacija je spremna da gde god je to potrebno, da podrži dijalog između strana.

56 Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/43, 28 January 2011, odeljak 51; Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/214/56/PDF/N1121456.pdf?OpenElement>, 27.7.2012.

izveštaju Savetu bezbednosti od 3. maja 2011. godine, Generalni sekretar konstatiše da je Parlamentarna skupština Saveta Evrope 25. januara 2011. godine, usvojila izveštaj Specijalnog izvestioca Dika Martija (*Dick Marty*), o rezultatima istrage optužbi za nehumano postupanje prema ljudima i ilegalnu trgovinu ljudskim organima na teritoriji Kosova. Parlamentarna skupština pozvala je članice Evropske unije da razjasne nadležnosti EULEKS-a i da ovu misiju opreme potrebnim sredstvima kako bi misija mogla da sproveđe nezavisnu istragu o optužbama sadržanim u izveštaju. Pritom, od Vlada Srbije i Albanije Parlamentarna skupština je zahtevala punu saradnju sa EULEKS-om.⁵⁷ Povodom navedenog izveštaja, Vlada Republike Srbije izrazila je želju da se istraga vodi od strane nepristrasnog tela koje bi imalo nadležnost za sva eventualna mesta na kojima su zločini počinjeni, kao i da to telo nadgleda Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija. Nešto pre objavljinanja pomenutog izveštaja, u martu 2011. godine, u skladu sa odredbom Rezolucije Generalne skupštine od 9. septembra 2010. godine, o neophodnosti pronalaženja prihvatljivog rešenja „za sva otvorena pitanja putem mirnog dijaloga, u interesu mira, bezbednosti i saradnje u regionu”, otpočeli su direktni pregovori Beograda i Prištine pod pokroviteljstvom Evropske unije, a u cilju promovisanja saradnje, poboljšanja životnih uslova stanovništva na teritoriji Kosova i Metohije i zajedničkog napretka na putu pridruživanja u Evropsku uniju. Pregovore je pozdravila Generalna skupština u Rezoluciji br. 64/298, donetoj septembra 2010. godine.⁵⁸

U toku prve polovine 2011. godine, došlo je do popisa stanovništva na teritoriji Kosova i Metohije od strane prištinskih vlasti. Pre sprovodenja popisa, srpski ministar za Kosovo i Metohiju izjavio je da popis treba da sproveđe Ujedinjene nacije u svim opštinama sa većinskim srpskim stanovništvom, uključujući i opštine južno od Ibra. Pojedini naši zvaničnici su opravdano kritikovali izostavljanje iz popisivanja raseljenih Srba i njihove imovine, jer su isticali da će takvi postupci dovesti do manipulacija i smanjenja zvaničnog broja Srba u pokrajini. Konačno, Vlada Republike Srbije insistirala je da se za opštine na severu Kosmeta ovaj popis sproveđe preko Agencije Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS), što je bilo i prihvaćeno. Iz izveštaja Generalnog sekretara od 12. avgusta 2011. godine, proizilazi da su prioriteti međunarodne misije na Kosovu ostali nepromjenjeni: promocija bezbednosti, stabilnosti i poštovanja ljudskih prava na Kosovu i u regionu. UNMIK je nastavio da deluje

⁵⁷ Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/281, 3 May 2011, odeljak 9; Internet, http://www.unmikonline.org/SGReports/UN_Sec_Gen_Kosovo_Report_052011.pdf, 27.7.2012.

⁵⁸ Internet, <http://www.unmikonline.org/Documents/GA64298.pdf>, 27.7.2012.

na ostvarivanju zacrtanih ciljeva u saradnji sa Beogradom i Prištinom, zajednicama na Kosovu, kao i ključnim regionalnim i međunarodnim akterima. OEBS i KFOR prema izveštaju nastavljaju da izvršavaju svoje važne funkcije pod okvirom Rezolucije br. 1244. U skladu sa izjavom predsednika Saveta bezbednosti S/PRST/2008/44 od 26. novembra 2008. godine i izveštajem Generalnog sekretara od 24. novembra iste godine (S/2008/692), EULEX je nastavio da deluje sa punim kapacitetom i neutralno u odnosu na okvir uspostavljen od strane Ujedinjenih nacija. OEBS, KFOR i EULEKS prema izveštaju Generalnog sekretara, nastavili su da međusobno sarađuju pod okriljem UNMIK-a, dok sve ostale agencije Ujedinjenih nacija, fondovi i programi takođe su preuzeli obavezu da nastave blisku saradnju sa UNMIK-om.⁵⁹ Zbog nagomilanih unutrašnjih političkih problema, pregovori o statusu Kosova i Metohije u ovom periodu sveli su se na „svakodnevne životne teme”.⁶⁰ Kosovskim vlastima pak, ovaj nivo pregovora nije odgovarao, pa su jednostrano prekinule sednicu od 20. jula 2011. godina, uvodeći embargo na uvoz proizvoda iz Srbije pozivajući se na mere reciprociteta. Nemile reakcije koje su usledile na graničnim prelazima Jarinje i Brnjak između lokalnih Srba i kosovskih specijalnih policijskih jedinica pogoršali su ukupnu bezbednosnu situaciju u regionu. Srpska Vlada je, tražeći izlaz iz problema prihvatala legitimitet carinskog pečata Kosova na pregovorima vođenim u Briselu, 2. septembra.⁶¹ Međutim, sukobi između pripadnika KFOR-a i lokalnih Srba zbog uklanjanja barikada u kojima je korišćena čak i bojeva municija dovešće do

-
- 59 Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/514, 12 August 2011, Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/435/23/PDF/N1143523.pdf?OpenElement>, 27.7.2012.
- 60 U navedenom periodu, u borbi za očuvanjem teritorijalnog integriteta i suvereniteta na Kosmetu, srpski zvaničnici su odbijali da prisustvuju međunarodnim skupovima gde predstavnici Kosova nisu bili zastupljeni preko Ujedinjenih nacija. Ilustrativan primer predstavlja slučaj, kada je predsednik Srbije Boris Tadić odbio prisustvo na samitu centralno-evropskih lidera u Varšavi, 7. aprila 2011, jer je na njemu samostalno učestvovala predsednica Kosova. Ovakvu politiku naše Vlade opozicija nije dočekala sa odobravanjem, barem ne u celini. Demokratska stranka Srbije i Nova Srbija, uz podršku Radikalne stranke žestoko su kritikovali pregovore, dok je najveća opoziciona partija, Napredna stranka, zauzela stav da se pregovori moraju voditi, ali da ne smeju u konačnom rezultatu da vode ka priznavanju Kosova. Jedino je Liberalno demokratska stranka pozdravila pregovore i njihove zaključke o slobodi kretanja, građanskoj evidenciji i fakultetskim diplomama.
- 61 Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/675, 31 October 2011, Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/567/84/PDF/N1156784.pdf?OpenElement>, 27.7.2012, odeljci 4 i 5.

reakcije naših predstavnika u Ujedinjenim nacijama. U pismu prosleđenom Generalnom sekretaru 30. septembra 2011. godine, stalni predstavnik Republike Srbije zahtevao je hitnu istragu Ujedinjenih nacija radi, „utvrđivanja svih relevantnih činjenica u vezi sa upotreboru oružane sile protiv civila u događajima od 27. septembra”. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija u svom izveštaju upućenom Savetu bezbednosti 31. oktobra 2011. godine, upravo napominje da je ovo pismo uredno prosledio tom telu, ali da mu je Generalni sekretar NATO-a odgovorio, da je KFOR dejstvovao u skladu sa svojim mandatom i da ne postoji potreba za bilo kakvom specijalnom istragom.⁶² Iz izveštaja Generalnog sekretara od 31. januara 2012. godine, proizilazi da je nakon nemilih događaja na prelazima između Kosova i Srbije došlo do izvesnog zastoja, a naročito je to vidljivo nakon što Savet Evropske unije nije usvojio odluku o kandidaturi Srbije u Evropsku uniju. U izveštaju se konstatuje i da je Specijalni predstavnik učinio značajan napor radi smirivanja situacije na severu Kosova u cilju nastavka regulisanja otvorenih pitanja diplomatskim sredstvima. UNMIK je, u sadejstvu sa drugim međunarodnim akterima i liderima lokalnih Srba, nastavio da preduzima mere na otklanjanju nesporazuma u cilju uspostavljanja javnog reda i mira i omogućavanja slobode kretanja. Povodom navedenih incidenata, predsednik Srbije, Boris Tadić, pozvao je predstavnike lokalnih Srba na uklanjanje barikada, u cilju obuzdavanja nasilja i nastavka dijaloga, dok je premijer Vlade Kosova, Hašim Tači, izrazio spremnost da se sretne sa predstavnicima severnih kosovskih Srba, da čuje njihove potrebe i da, s obzirom da njegova Vlada „nije ni u kakvom sukobu s njima”, zajednički pronađu kreativna rešenja.⁶³ Na sednici Saveta bezbednosti, održanoj 8. februara 2012. godine, izveštaj o Kosovu, podneo je Edmond Mile (*Edmond Mulet*), pomoćnik Generalnog sekretara za operacije očuvanja mira.⁶⁴ Po njegovim rečima situacija na Kosovu je krhka, naročito posle incidenata sa blokadama prelaza. Mile je ukazao na konstruktivnu ulogu Srbije, naročito na

62 Ibidem, odeljak 9.

63 Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2012/72, 31 January 2012, Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/216/20/PDF/N1221620.pdf?OpenElement>, 27.7.2012., odeljak 13. Deo opozicije u Srbiji smatrao je da se Vlada Srbije povlači iz pregovaračkog procesa o statusu Kosova, jer su se često u zvaničnim nastupima njenih predstavnika mogli čuti zahtevi za posebnim regulisanjem statusa Srba koji žive u četiri severne opštine oko Kosovske Mitrovice, bez pominjanja rešenja za građane „južno od Ibra”, čime se smatralo da je deo ove populacije svesno žrtvovan.

64 United Nations Security Council, 6713th meeting, Wednesday, 8 February 2012, 10 a.m., New York, S/PV.6713.

pozive predsednika Borisa Tadića Srbima na Kosovu da uklone barikade. Iako ga pojedini lideri nisu poslušali (po rečima Milea, reč je o članovima opozicionih partija u Srbiji), zahvaljujući saradnji UNMIK-a, EULEKS-a i KFOR-a, situacija na terenu je stabilizovana putem dijaloga. Kosovski Srbi, za razliku od prethodnog perioda, sada dozvoljavaju veću slobodu kretanja pripadnicima EULEKS-a i KFOR-a.⁶⁵ Ipak, razloga za zabrinutost ima. Najveći politički izazov predstavlja odluka lidera Srba na severu Kosova od 25. decembra 2011. godine, da organizuju referendum na kojem bi se stanovništvo izjasnilo da li priznaje kosovske institucije. Odluku su doneli uprkos protivljenju vlasti u Beogradu i Srbu južno od Ibra. Šef UNMIK-a tim povodom održao je sastanak sa lokalnim liderima Srbija i ukazao im je na činjenicu da su izbori, u ovom slučaju referendum, legitimni jedino kada imaju uporište u zakonu. Razmatrajući tok pregovora između Beograda i Prištine, Mile je ocenio da je postignut značajan napredak koji se ogleda u dogovorima o rešavanju praktičnih pitanja poput Sporazuma o integriranom upravljanju prelazima.⁶⁶ Na istoj sednici, Savetu bezbednosti se obratio i ministar spoljnih poslova Republike Srbije. Ministar Jeremić je naglasio, da je na Kosovu UNMIK „ključni stožer mira i stabilnosti“.⁶⁷ Govoreći o poslednjem tromesečju 2011. godine, ministar spoljnih poslova Srbije istakao je i da se ljudi dalje svakodnevno suočavaju sa bezbednosnim pretnjama, te da nije isključeno ni izbijanje međuetničkih sukoba. U posebno teškoj situaciji su Srbija na jugu Kosova gde su incidenti češći nego na severu. U jednom delu izlaganja Jeremić se osvrnuo i na rad EULEKS-a gde je zaključio da postoji izvestan napredak u odnosu na raniji period. U tom pogledu, istakao je, i da je EULEKS pokrenuo određeni broj pravosudnih postupaka zbog organizovanog kriminala i korupcije u koje su uključeni visoki kosovski funkcioneri i kontroverzne javne ličnosti. Osim slučajeva ugrožavanja bezbednosti ljudi i verskih objekata, postoje i

---

65 Ibidem, p. 2.

66 Ibidem, p. 3. Sporazumom o integriranom upravljanju granicom zaključenim između Srbije i Kosova u decembru 2011. godine, prihvaćen je jedinstveni granični režim granične kontrole i obezbeđenja nepovredivosti granice u duhu evropske strategije integriranog upravljanja granicama (*integrated border management*). Pomenuto funkciju na jedanaest prelaza prema Uredbi o kontroli prelaska administrativne linije prema Autonomnoj pokrajini Kosovo i Metohija sa severne strane obavlja granična policija Ministarstva unutrašnjih poslova i drugi nadležni organi uprave Republike Srbije, a sa južne strane linije, policija Kosova uz nadzor misije EULEX-a. Videti: *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 98/2011.

67 United Nations Security Council, 6713th meeting, Wednesday, 8 February 2012, 10 a.m., New York, S/PV.6713, op. cit., p. 4.

velike finansijske mahinacije Kosovske agencije za privatizaciju koja je usurpirala autoritet i jurisdikciju Ujedinjenih nacija. Jeremić je upozorio da je u izgledu usurpacija od četvrtine milijardi evra! U nastavku izlaganja ministar je govorio o toku pregovora sa Prištinom, gde je naveo da je načinjen napredak u pregovorima o tehničkim pitanjima, a da će se o pitanju predstavljanja raspravljati u narednoj rundi. Prihvatljivo rešenje za obe strane još uvek nije nađeno.⁶⁸ Zbog izjava pojedinih učesnika na sednici, ministar spoljnih poslova Srbije je odreagovao rečima da na Kosovu, suprotno izjavama pojedinih članova Saveta bezbednosti, nema vladavine prava. To je ilustrovaо navodeći izveštaj UNDP o indeksu demokratizacije gde se navodi da, „demokratski proces na Kosovu ne ispunjava standarde”.⁶⁹ Ministar je potom izneo i podatke iz izveštaja britanske *Freedom House* koja u svoju „Mapu slobode” među izborne demokratije nije uvrstila Kosovo. Iz januarskog izveštaja OEBS-a iz 2012. godine, o stanju u pravosuđu proizilazi da suđenja i presuđivanja na Kosovu trpe jak politički pritisak, te da se sudije i članovi njihovih porodica zastrašuju i da je sistem zaštite svedoka pun manjkavosti.⁷⁰ Iz izveštaja Hjuman Rajts Voč (*Human Rights Watch*) za 2012. godinu, koje je ministar Jeremić predočio članovima Saveta bezbednosti, jasno proizilazi da je došlo do izvesnog napretka, ali da su glavni problemi loše pravosuđe i sistematska diskriminacija protiv nealbanskog stanovništva. Slični zaključci proizilaze i iz nalaza Transparensi Internešnl (*Transparency International*) koja klasificuje Kosovo kao visoko koruptivno društvo. Na osnovu predočenih podataka, ministar Jeremić je pozvao sve članove Saveta bezbednosti da sagledaju pravo stanje na terenu. U tom kontekstu, pozvao je članove Saveta bezbednosti da posete Srbiju, uključujući i Kosovo i Metohiju, i da se uvere da su Srbi u pokrajini najugroženiji narod u Evropi. U zaključku, ministar je ponovio da Srbija teži pronalaženju konstruktivnog rešenja koje će približiti ceo region Evropskoj uniji. U tom smislu, veoma je razočaravajuće što je predstavnik Prištine na ovoj sednici Saveta bezbednosti pozvao Evropsku uniju da ne dodeli Srbiji status kandidata.⁷¹ Takav stav pobuđuje sumnju u opredeljenost Prištine za pronalaženjem prihvatljivih rešenja.

Poslednji u nizu važnih događaja u pogledu regulisanja statusa Kosova i Metohije bio je dogovor delegacija Beograda i Prištine na sastanku održanom u

68 Ibidem, p. 6.

69 Ibidem, p. 26.

70 Ibidem, p. 27.

71 Ibidem.

Briselu od 22. do 24. februara 2012. godine, u okviru devete sesije pregovora pod pokroviteljstvom Evropske unije, „o regionalnom predstavljanju i saradnji sa Kosovom”. Dokument koji je potpisana predviđa da će jedini termin u upotrebi u okviru regionalne saradnje biti „Kosovo*”. Asteriks pored naziva „Kosovo” upućuje na fuznotu u kojoj se izričito navodi da je: „Ovaj naziv ne prejudicira status i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija br. 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.”⁷² Zvezdica ili asteriks ne sprečavaju Kosovo da samostalno potpisuje nove međunarodne sporazume, jer kako se navodi u članu 4. postignutog „Dogovora”: „Kosovo nastupa za svoj račun i u svoje ime”. Što se tiče prethodno zaključenih sporazuma, koje je UNMIK potpisivao za račun Kosova, strane su se dogovorile da ostave UNMIK-u da odluči, da li će prisustvovati potrebnim sastancima ili ne. Dalje rasprave dve strane oko toga da li fuznota treba da stoji na samoj kartici sa imenom Kosova ili ispod nje, irrelevantne su sa pravnog stanovišta, s obzirom da je ovim činom Srbija prihvatile samostalnost Kosova u pogledu delovanja u međunarodnim odnosima. U julu 2012. godine, u okviru balkanske turneje, Generalni sekretar Ujedinjenih nacija, Ban Ki-mun (*Ban Ki-moon*), posetio je Srbiju i Kosovo. Tom prilikom, Generalni sekretar je istakao da je značaj dijaloga veliki, te da je bitno da se u njega uključe svi iz regionala kako bi došlo do normalizacije odnosa između Beograda i Prištine.⁷³ Novoizabrani predsednik Srbije, Tomislav Nikolić, tom prilikom je poručio da, „će zatražiti da razgovori sa Prištinom od sada budu vođeni uz prisustvo predstavnika Ujedinjenih nacija. Svetska organizacija treba da ima aktivniju ulogu u sprovođenju i poštovanju Rezolucije br. 1244.”⁷⁴

OPŠTI ZAKLJUČAK

Analiza sadržaja usvojenog savetodavnog mišljenja iz jula 2010. godine, ukazuje da deklaracija o nezavisnosti Kosova od 17. februara 2008. godine, po shvatanju Međunarodnog suda pravde ne predstavlja kršenje međunarodnog

72 „Dogovor o regionalnom predstavljanju i saradnji”, član 3. Internet, <http://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/index.php?id=168200>, 27.7.2012.

73 *On visit, Ban notes importance of normalized relations between Kosovo and Serbia*, Secretary-General Ban Ki-moon. UN/M. Garten 24 July 2012, Internet: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42542&Cr=&Cr1=>, 02/08/2012.

74 Dnevni list „Novosti”, Internet: <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.289.html:389645-Ban-Ki-Mun-u-Beogradu-Dijalog-resenje-kroz-kompromis,07/08/2012>.

prava. Evidentno je međutim, da se Međunarodni sud pravde u postupku nije bavio ispitivanjem opravdanosti razloga koji su doveli do unilateralnog proglašenja nezavisnosti Kosova. Sud nije raspravljaо o pitanjima legalnosti posledica tog jednostranog čina, niti je raspravljaо o postojanju državnosti Kosova i pravnim efektima njegovog međunarodnog priznanja. Još manje se Sud bavio meritumom spora koji postoji između Srbije i privremenih kosovskih institucija o pitanjima poput, mogućnosti ostvarivanja prava na samoopredeljenje Albanaca sa Kosova i Metohije odnosno, o mogućnosti otcepljenja južne srpske pokrajine od Srbije. Kako su navedena pitanja prevazilazila okvir pitanja postavljenog unutar zahteva Generalne skupštine, Sud je svu pažnju usmerio na utvrđivanje činjenica o legalnosti deklaracije o nezavisnosti Kosova. Krećući se isključivo u navedenom pravcu, Međunarodni sud pravde prihvatio je stanovište da deklaracija o jednostranom proglašenju nezavisnosti ne mora biti u direktnoj koliziji sa međunarodnim pravom ukoliko su njome utvrđuju navedena prava. S druge strane, Sud je našao i da Rezolucija br. 1244 ustanovljava isključivo privremeni režim nad područjem Kosova i Metohije, bez prejudiciranja ishoda pregovaračkog procesa. Otuda, i pored činjenice što je Sud zaključio da deklaracija o proglašenju nezavisnosti nije prekršila opšte međunarodno pravo, Rezoluciju br. 1244 Saveta bezbednosti i Ustavni okvir, niti je njeno usvajanje prekršilo ijedan primenjivi princip međunarodnog prava, to ne znači da se Kosovo oslobodilo uprave Ujedinjenih nacija već nasuprot, Kosovo je ostala teritorija pod međunarodnom upravom svetske organizacije, a kako to predviđa Rezolucija br. 1244. Sledstveno i mnogobrojna međunarodna priznanja tzv. Republike Kosovo i iznuđeno opredeljenje Srbije da ne pregovara o statusu južne pokrajine uz istovremeno posredno i neposredno uslovljavanje započinjanja pretpristupnih pregovora o pridruživanju Evropskoj uniji, ne može značiti da se Srbija odriče od suvereniteta i suverenih prava na području Kosova i Metohije odnosno da ne želi da učestvuje zajedno sa međunarodnom zajednicom u rešavanju ovog, po njene interese, najznačajnijeg ne samo političkog, već i međunarodnog pravnog problema. Postizanje rešenja za Kosovo i Metohiju zavisiće pre svega od preuzimanja dela odgovornosti koju nosi izgradnja i učvršćivanje mira i bezbednosti u regionu, pa i šire, u svetu, uz nužnu posredničku ulogu Ujedinjenih nacija. Pri tome, ne smeju se izgubiti iz vida interesi pojedinih velikih sila u procesu rešavanja kosovskog pitanja, gde Sjedinjene Američke Države imaju po svemu sudeći jednu od najznačajnijih uloga. Kontinuitet američkih interesa u Srbiji od 1999. godine, do danas, ukazuje da Sjedinjene Američke Države neće menjati svoja tri osnovna spoljnopolitička pravca delovanja ni u budućnosti: širenje NATO saveza, učvršćivanje demokratskog političkog sistema i legitimizaciju humanitarnih

intervencija.⁷⁵ Priznanje nezavisne „Republike Kosovo” i podrška koju Sjedinjene Države pružaju njegovom teritorijalnom integritetu i suverenitetu, ukazuje da će Washington i dalje nastojati da blokira otvaranje statusnih pregovora, a da će unilateralno proglašenje nezavisnosti Kosova nastaviti da brani kao *sui generis* slučaj. Pronalaženje zadovoljavajućeg političkog rešenja naravno neće proći bez angažovanja drugih velikih aktera svetske politike poput Francuske, Velike Britanije i Nemačke, koje se trude da budu na istoj liniji delovanja kao i Sjedinjene Američke Države, ali ipak sa nešto drugačijom pozicijom koja proizilazi iz sopstvenih spoljopolitičkih ciljeva koji ne idu samo pravcem priznavanja kosovske nezavisnosti, već i pravcem jačanja odvojene evropske perspektive za Srbiju i Kosovo unutar Evropske unije. Sa druge strane, nije beznačajna činjenica i da Evropska unija nema jedinstven stav povodom Kosova, pa pet država članica (Španija, Rumunija, Grčka, Kipar i Slovačka) zbog svojih unutrašnjih problema, ne prihvataju nezavisnost Kosova. Rusija kao tradicionalni saveznik u očuvanju teritorijalnog integriteta i suvereniteta Srbije na Kosovu i Metohiji, uverena je, da se rešenje kosovskog problema može naći isključivo pod okriljem Ujedinjenih nacija. Za rešavanje kosovskog problema, Kina predlaže međusobni dijalog radi postizanja obostrano prihvatljivog rešenja i to, u okvirima relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija. Konačno, činjenica što je Kosovo i Metohija priznato od strane određenog broja država, ne sprečava Srbiju da kao međunarodno priznata država i članica Ujedinjenih nacija, insistira na stanovištu da Kosovo i Metohija predstavlja međunarodnopravno i dalje deo njenog državnog područja, ali i teritoriju pod međunarodnom upravom koja, dok traje to stanje, ne može steći održive atribute državnosti.

LITERATURA

Opšta dela i članci

1. Dimitrijević, Duško, „Međunarodna uprava na teritoriji Kosova i Metohije”, *Pravni život*, 2006, tom IV, br. 12.
2. Dimitrijević, Duško, *Međunarodnopravno regulisanje teritorije država*, Institut za međunarodnu politiku i privrednu, Beograd, 2008.
3. Đurđević-Lukić, Svetlana, Jović-Lazić, Ana, Lađevac, Ivona, *Međunarodno prisustvo na Kosovu i Metohiji 1999-2009*, Institut za međunarodnu politiku i privrednu, Beograd, 2010.

⁷⁵ Edislav Manetović, Brana Miljuš, „Sjedinjene Američke Države i problem Kosova i Metohije”, *Međunarodni problemi*, 2010, br. 3, str. 531–564.

4. Gill, Terry, “The Nuclear Weapons Advisory Opinion of the International Court of Justice and the Fundamental Distinction Between the *Jus ad Bellum* and the *Jus in Bello*”, *Leiden Journal of International Law*, 12, 1999.
5. Ganić, Senad, „Osvrt na savetodavno mišljenje Međunarodnog suda pravde”, *Međunarodni problemi*, 2010, br. 4.
6. Hanum, Hurst, „Savetodavno mišljenje o Kosovu: Propuštena mogućnost ili pehar pun otrova?”, *Leiden Journal of International Law*, 24, 2011.
7. Koskeniemmi, Marti, “Faith, Identity and the Killing of the Innocent: International Lawyers and Nuclear Weapons”, *Leiden Journal of International Law*, 10, 1997.
8. Kreća, Milenko, *Međunarodno javno pravo*, Beograd, peto izdanje, 2011.
9. Manetović, Edislav, Miljuš, Brana, „Sjedinjene Američke Države i problem Kosova i Metohije”, *Međunarodni problemi*, 2010, br. 3.

Dokumentacija

1. “Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo”, Order of 17 October 2008, *International Court of Justice Reports*, 2008; Advisory Opinion of the International Court of Justice, *International Court of Justice Reports*, 2010.
2. “Application for Review of Judgement No. 273 of the United Nations Administrative Tribunal, Advisory Opinion”, *International Court of Justice Reports*, 1982.
3. A/63/PV.22; A/63/195 of 22 August 2008; A/63/250 of 17 September 2008; A/63/L.2 of 23 September 2008.
4. “Council endorses start of status talks on Kosovo, top UN envoy calls this ‘historic’”, *United Nations News*, Internet, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=16339&Cr=kosovo&Cr1=>, 15. 06. 2012.
5. Deklaracija o nezavisnosti Republike Kosova od 17. februara 2008. godine, Internet: http://www.mfa-ks.net/repository/docs/Dek_Pav_s.pdf
6. „Dogovor o regionalnom predstavljanju i saradnji”, član 3. Internet, <http://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/index.php?id=168200>, 27.7.2012.
7. Dnevni list „Novosti”, Internet, <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.289.html:389645-Ban-Ki-Mun-u-Beogradu-Dijalog—resenje-kroz-kompromis>, 07/08/2012
8. Drašković, Vuk, „Nezavisnost Kosova dinamit”, Ministarstvo spoljnih poslova, Aktivnosti ministra, Internet, <http://www.mfa.gov.rs/Srpski/Foreinframe1.htm>, 15. 06. 2012.
9. General Assembly GA/10980, Sixty-fourth General Assembly Plenary 120th Meeting (PM), Adopting Consensus Resolution, General Assembly Acknowledges World Court Opinion on Kosovo, Welcomes European Union Readiness to Facilitate Process of Dialogue, 9 September 2010, Internet, <http://www.un.org/News/Press/docs/2010/ga10980.doc.htm>.

10. General Assembly of the United Nations General Debate: 65th Session, Serbia, H.E. Mr. Boris Tadić, President, 25 September, 2010.
11. “Guiding Principles on Internal Displacement”, *UN Commission on Human Rights Document*, E/CN.4/1998/53/Add.2.
12. “Interpretation of the Greco-Turkish Agreement of 1 December 1926 (Final Protocol, Article IV)”, Advisory Opinion, 1928, *Permanent Court of International Justice Reports*, Series B, No. 16;
13. “Interpretation of the Agreement of 25 March 1951 between the WHO and Egypt”, Advisory Opinion, *International Court of Justice Reports*, 1980.
14. Izjava ministra Jeremića: „Dugoročni cilj kompromisno rešenje za Kosovo”, Internet, http://www.mfa.gov.rs/Srpski/spopol/CI/KIM/070408_s.html, 15.6.2012.
15. *Hronologija pregovora Kosova i Srbije*, Videti Internet: <http://www.info-ks.net/201103087781/vijesti/hronologija.html>, 15. 06. 2012.
16. “Jeremić pozvao članice UN da podrže rezoluciju Srbije”, Videti Internet: <http://www.srbija.gov.rs/vesti/vest.php?id=95409>, 15.6.2012.
17. “Kosovo Standards Implementation Plan”, UNMIK, 31 March 2004, Internet, <http://operationkosovo.kentlaw.edu/symposium/resources/KSIP%20final%20draft%2031%20March%202004b.htm>, 15.06. 2012.
18. “Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970)”, Advisory Opinion, *International Court of Justice Reports*, 1971.
19. “Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons”, Advisory Opinion, *International Court of Justice Reports*, 1996.
20. “Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua” (Nicaragua v. United States of America), Merits, Judgment, *International Court of Justice Reports*, 1986.
21. „Mišljenje Harolda Hongdžu Koha (*Harold Hongju Koh*), pravnog savetnika Stejt departmenta Sjedinjenih Američkih Država”, Internet:http://photos.state.gov/libraries/kosovo/821/serbian_pdf/ICJSerbian.pdf, 15.6.2012.
22. *On visit, Ban notes importance of normalized relations between Kosovo and Serbia*, Secretary-General Ban Ki-moon. UN/M. Garten 24 July 2012, Internet, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42542&Cr=&Crl=, 02/08/2012.>
23. *Opening statement to the Security Council debate on Kosovo*, Secretary-General Ban Ki-moon, Security Council, 20 June 2008, New York, Internet, http://www.un.org/apps/news/infocus/sgspeeches/statments_full.asp?statID=269, 15. 06. 2012.
24. Pismo stalnog predstavnika Republike Srbije, Feodora Starčevića, pri Ujedinjenim nacijama, Generalnom sekretaru UN upućeno 27. jula 2010. godine. Internet, <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Kos%20A%2064%20876.pdf>, 02/08/2012.

25. Press Releases, International Court of Justice, 21 October 2008, No. 2008/36; 29 July 2009, No. 2009/27; Press Release, International Court of Justice, 9 October 2009, No. 2009/29.
26. “Reference by the Governor-General concerning Certain Questions relating to the Secession of Quebec from Canada”, *Supreme Court of Canada*, Judgment, 20 August 1998, *International Law Reports*, No 115, p. 536; (1998) 2 S.C.R. 217;
27. Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/43, 28 January 2011, odeljak 51; Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/214/56/PDF/N1121456.pdf?OpenElement>, 27.7.2012.
28. Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/281, 3 May 2011, odeljak 9; Internet, http://www.unmikonline.org/SGReports/UN_Sec_Gen_Kosovo_Report_052011.pdf, 27.7.2012.
29. Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/514, 12 August 2011, Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/435/23/PDF/N1143523.pdf?OpenElement>, 27.7.2012.
30. Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2011/675, 31 October 2011, Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/567/84/PDF/N1156784.pdf?OpenElement>, 27.7.2012.
31. Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2012/72, 31 January 2012, Internet, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/216/20/PDF/N1221620.pdf?OpenElement>, 27.7.2012.
32. Statut Međunarodnog suda pravde, Internet, http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0#CHAPTER_IV 15.6.2012.
33. “Third Annual Report, 2002–2003”, *Ombudsperson Institution in Kosovo*, Internet, <http://www.ombudspersonkosovo.org/repository/docs/E6030630a.pdf>, 15.06. 2012.
34. „Uredba UNMIK-a br. 1999/1 od 25. jula 1991. godine o ovlašćenjima privremene uprave na Kosovu”, UNMIK/URED/1999/1; „Amandmani na Uredbu br. 1999/1 od 12. decembra 1999. godine, o ovlašćenjima privremene uprave na Kosovu”, UNMIK /URED/1999/25; „Amandmani na Uredbu br. 1999/1 od 27. septembra 2000. godine, o ovlašćenjima privremene uprave na Kosovu”, UNMIK/URED/2000/54, Internet: <http://www.unmikonline.org/serbian/regulations/index.htm01/01/2006>.
35. „Ustavni okvir za privremenu samoupravu na Kosovu od 20. maja 2001. godine”, UNMIK/URED/2001/20. Tekst je priložen uz nacrt Uredbe UMNIK-a br. 2001/9, 15. maj 2001. godine. Internet: <http://www.ian.org.yu/kosovo-info/srpski/dokumenta.htm> 20/01/2006.
36. “UN Security Council Resolution 1244 on Kosovo”, 10 June 1999, *United Nations Documents* S/RES/1244 (1999). Internet: <http://www.unint/usa/sres1244.htm> 17/10/2005;
37. United Nations General Assembly, Serbian draft resolution, UNGA A/64/L.65., 27 July 2010, Internet, www.un.org/en/ga/64/resolutions.shtml, 02/08/2012.

38. United Nations Security Council, Distr.: General 29 October 2010, Original: English, Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2010/562.
39. United Nations Security Council, 6713th meeting, Wednesday, 8 February 2012, 10 a.m., New York, S/PV.6713; 6367th meeting, Tuesday, 3 August 2010, 3 p.m., New York, S/PV.6367.

Dr. Duško DIMITRIJEVIĆ, Mr. Ivona LAĐEVAC, and Mr. Mihajlo VUČIĆ

THE ANALYSIS OF UN ACTIVITIES IN RESOLVING THE ISSUE OF KOSOVO AND METOHIJA

ABSTRACT

After the Security Council had established the international administration in Kosovo on grounds of the Resolution no. 1244 of 10 June 1999 for the construction and reconstruction of the legal and economic systems, the support and protection of human rights, the provision of humanitarian and other assistance, it adopted the conclusion that the achievement of a political settlement for the southern Serbian province would primarily depend on the development and consolidation of peace and security. Accordingly, in May 2001, the international administration adopted the Constitutional Framework for Provisional Self-Government in Kosovo, which defined the status of the Serbian southern province as a whole and indivisible territorial entity under the interim international administration. The Constitutional Framework is regulated as a substantial transfer of state responsibilities by the peoples of Kosovo and Metohija to the provisional institutions of self-government and it should “enjoy substantial autonomy within the Federal Republic of Yugoslavia”. This institutional development is aimed at establishing constructive cooperation among various ethnic communities in order to build a common democratic state. Since this solution is not quite legally balanced, it could not go without any negative consequences in terms of national sovereignty. The suspension of sovereignty of the Republic of Serbia in Kosovo and Metohija has eventually contributed to creating of the conditions for the so-called unilateral declaration of independence of the Republic of Kosovo. The analysis of the activities undertaken in the field of resolving the status issue after the unilateral declaration of independence of 17 February 2008 suggests that the solution for the Kosovo and Metohija should be primarily sought within the United Nations system.

Keywords: Kosovo and Metohija, United Nations Security Council Resolution no. 1244, Constitutional Framework, international territorial administration, status.